

Tweede Bestuursrapportage 2016

Augustus 2016

Colofon

Gemeente Súdwest-Fryslân
Postbus 10.000
8600 HA Sneek
(0515) 48 90 00
www.sudwestfryslan.nl

Versie (besluitvorming college): 30 augustus 2016

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
1. Inleiding	5
1.1. Aanbieding bestuursrapportage	5
1.2. Leeswijzer	5
2. Opgaven Coalitieakkoord en specifieke thema's	6
2.1. Vooraf	6
2.2. Opgaven Coalitieakkoord	6
A. Programma Werken	6
B. Programma Transformatie Sociaal Domein	7
C. Programma Wonen	8
D. Omgevingsbewust werken (incl. SWF petearen/Clusteragenda)	8
E. Ontwikkelfonds/Gebiedsagenda	9
F. Doorontwikkeling organisatie	9
2.3. Specifieke thema's	10
A. Asielzoekers, opvang en huisvesting	10
B. Programma "Underweis nei 2018" (Culturele Hoofstad Leeuwarden-Fryslân)	11
C. Programma Implementatie Omgevingswet	11
D. Besparingen	12
E. Bouwleges/vergunningverlening	13
F. Aanvullend	13
3. Verantwoording programma's en paragrafen (Begroting 2016)	14
3.1. Vooraf	14
3.2. Aanpak rapportage verantwoording	14
3.3. Overzicht geconstateerde afwijkingen (prognose)	14
3.4. Aanvullende prognoses	16
3.5. Verantwoording programma's (Begroting 2016)	18
Programma 1 Transformatie Sociaal Domein	19
Programma 2 Onderwijs en leefbaarheid	26
Programma 3 Sport, kunst en cultuur	28
Programma 4 Veiligheid, orde, handhaving en toezicht	30
Programma 5 Ruimte, wonen, economische verscheidenheid, sleutelsectoren, gastheerschap	31
Programma 6 Wegen, water en groen (incl. parkeren)	34
Programma 7 Milieuzorg, energie en duurzame groei	37
Programma 8 Dienstverlening, bestuur en burgerzaken	38
Programma 9 Algemene dekkingsmiddelen	40
3.6. Samenvatting afwijking programma's	42
3.7. Aanvullende doorwerking Meicirculaire 2016	43
3.8. Verantwoording paragrafen (Begroting 2016)	44
Paragraaf 1 Lokale heffingen	45
Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing	45
Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen	46

Paragraaf 4	Financiering	47
Paragraaf 5	Bedrijfsvoering.....	47
Paragraaf 6	Verbonden partijen	48
Paragraaf 7	Grondbeleid.....	48
4.	Majeure projecten	51
4.1.	Algemeen.....	51
4.2.	Woningbouw	51
4.3.	Bedrijventerreinen	52
4.4.	Stedelijke vernieuwing	53
4.5.	Infrastructuur	54
4.6.	Recreatie/toerisme.....	55
4.7.	Huisvesting gemeentelijke organisatie.....	57

1. Inleiding

1.1. Aanbieding bestuursrapportage

Hierbij ontvangt u als gemeenteraad de Tweede Bestuursrapportage 2016 (Berap II). Vanaf 2015 informeren we de gemeenteraad over het lopende begrotingsjaar via twee bestuursrapportages.

De Berap II gaat over de eerste zeven maanden van 2016. Het doel van de Berap is om de raad op hoofdlijnen te informeren over de realisatie van programmadoelstellingen en de mate waarin dit binnen de door de raad gestelde financiële kaders blijft. Ook geven we specifieke onderdelen en thema's de aandacht en geven een stand van zaken van de majeure projecten. Met de Berap II voorkomen we een teveel aan losse rapportagemomenten.

Op basis van de Berap II stellen we vast dat beleidsmatige en financiële doelstellingen grotendeels op koers liggen:

- Bij de vaststelling van de Begroting 2016 was het verwachte eindejaarsaldo € 483.000 positief.
- De prognose in de Berap II leidt per saldo tot € 167.000 negatief.

Het verwachte eindejaarsaldo loopt hierdoor terug naar € 316.000 positief. Wel geven we aanvullende prognoses voor enkele onderdelen, waaronder de Vangnetregeling Participatiewet 2015 en het Correctiebudget Sociaal Domein, waardoor het positieve resultaat kan oplopen. Dit levert een mogelijk te behalen saldo op van € 3,2 miljoen positief. We moeten hier nog afwachten of de aanvullende meevallers ook daadwerkelijk te behalen zijn. We houden hier de nodige slagen om de arm.

Voor een deel zijn afwijkingen die nu in de Berap II aan de orde komen ook al verwerkt in Perspectiefnota 2017-2020 (PPN). Zij het dat de Berap II betrekking heeft op 2016 en de perspectiefnota op de periode daarna. De perspectiefnota is door de raad in juli 2016 voor kennisgeving aangenomen, vooruitlopend op de behandeling van de Begroting 2017 in november 2016. De Berap II valt als aanvullende bouwsteen te beschouwen voor het bepalen van de beleidsmatige en financiële speelruimte in de periode 2017-2020.

Sneek, 30 augustus 2016

College van burgemeester en wethouders

1.2. Leeswijzer

De rapportage is opgedeeld in de volgende onderdelen:

- Hoofdstuk 2: Opgaven Coalitieakkoord en specifieke thema's In de Berap I is op een vergelijkbare wijze beknopt ingegaan op meerdere onderdelen. In de Berap II geven we een actueel beeld. Het gaat dan ondermeer over de programmatische aanpak voor de onderdelen Werken, Transformatie Sociaal Domein en Wonen. Ook gaan we in op het onderdeel Omgevingsbewust werken (Vitale clusters), Ontwikkelfonds/Gebiedsagenda (Ontwikkeldgemeente) en de Doorontwikkeling organisatie. Als specifieke thema's is er aandacht voor ondermeer de opvang en huisvesting van asielzoekers, de Culturele Hoofdstad 2018 en de aanpak rond de Omgevingswet.
- Hoofdstuk 3: Verantwoording programma's en paragrafen We geven hier op hoofdlijnen een beeld van de realisatie van programmadoelstellingen en de mate waarin dit binnen de door de raad gestelde financiële kaders blijft. Aan de hand van de tussenresultaten wordt een prognose van de realisatie gegeven over het volledige begrotingsjaar 2016. We geven een rapportage op afwijkingen. Ook lichten we de stand van zaken van de in de begroting opgenomen paragrafen toe.
- Hoofdstuk 4: Majeure projecten We geven informatie over de afwijkingen binnen de majeure projecten.

2. Opgaven Coalitieakkoord en specifieke thema's

2.1. Vooraf

We geven hier (in lijn met de rapportage in de Berap I) een korte stand van zaken van de opgaven binnen het Coalitieakkoord en enkele specifieke actuele thema's. Dit vooral met het oog op de te behalen resultaten in de resterende coalitieperiode tot en met november 2017.

2.2. Opgaven Coalitieakkoord

A. Programma Werken

Inzet

We hebben werkgelegenheid tot één van de speerpunten van ons beleid gemaakt. Het economisch herstel is op dit moment niet robuust te noemen en de (inter)nationale economische ontwikkelingen onzeker. Ook het dreigende vertrek van de Britten uit de EU zet, volgens de jongste ramingen van het Centraal Planbureau (augustus 2016), een rem op de groei van de Nederlandse economie.

We willen niet lijdzaam toezien of somberen, maar gaan met ambitie en energie binnen onze mogelijkheden de lokale werkgelegenheid stimuleren. Daarbij laten we ons niet demotiveren door bedreigingen maar zien we vooral de kansen. Bijvoorbeeld door energie te steken in de plannen voor de verbreding van de sluis bij Kornwerderzand. Ook helpen we mensen met een uitkering bij het vinden van werk via het Actieplan uitstroombevordering 2016 (begrotingswijziging 9 juni 2016).

Onze speerpunten Economisch Vitaal en Sociaal Vitaal uit het Coalitieakkoord hebben directe raakvlakken. Ze vullen elkaar aan en kunnen elkaar versterken. Juist daarom is gekozen voor één samenhangende programma-aanpak.

Programmaplan en actieagenda

In het programmaplan Werken zijn door het college de doelstellingen, de organisatie, de werkwijze en aanpak beschreven. Gericht op een sterker sociaaleconomisch klimaat waardoor de werkgelegenheid groeit. In de actieagenda staan de concrete projecten/acties. We leggen in samenwerking met ondernemers en het onderwijs het accent op projecten/acties die direct bijdragen aan de realisatie van de doelstellingen. De Raad is hierover geïnformeerd (Actieve info, 3 mei 2016).

Het programma Werken is geslaagd, wanneer:

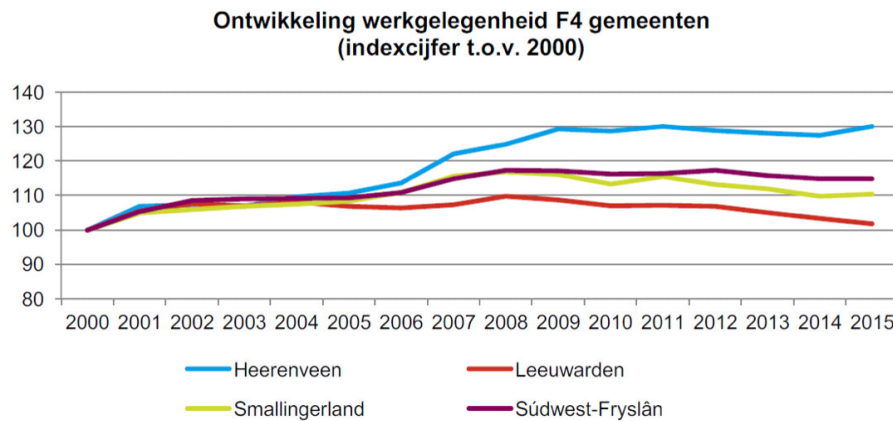
- het uitkeringsbestand is gedaald met 10%;
- het aantal arbeidsplaatsen is toegenomen met 1% per jaar;
- het percentage werkzoekenden is teruggebracht tot maximaal 5% in 2020 (nu ruim 9 %);
- de schooluitval blijft behoren tot de laagste in Nederland.

Arbeidsmonitor

Om de resultaten in verband te brengen met doelstellingen van het programma Werken en de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt werken we met de Arbeidsmonitor Súdwest-Fryslân. De monitor komt ieder kwartaal uit. De monitor bevat een nulmeting per 31 december 2015 en meet de scores ten opzichte van de geformuleerde doelen. Deze monitor is in ontwikkeling.

In de Arbeidsmonitor over het 1^e kwartaal 2016 (mei 2016) is het “Dashboard Programma Werken” opgenomen. We stellen vast dat nog veel inspanning nodig is met betrekking tot de daling van het uitkeringsbestand, de toename van arbeidsplaatsen en het terugbrengen van werkzoekenden. Het

aantal bijstandsgerechtigden is de afgelopen periode blijven groeien. Vooral meer jongeren en 45-plussers zijn in de bijstand terecht gekomen. Op onderdelen zijn ontwikkelingen positief. De vroegtijdige schooluitval is met 1,1% de laagste van alle regio's in het land. Verder verloopt de ontwikkeling van de werkgelegenheid in Súdwest-Fryslân zich in de laatste vijf jaar relatief gunstig ten opzichte van het provinciale beeld. Ook geldt dit ten opzichte van de F4 gemeenten. Alleen Heerenveen onderscheidt zich nog positiever (zie tabel hierna uit de Arbeidsmonitor 1^e kwartaal 2016).

B. Programma Transformatie Sociaal Domein

Inzet op transformatie

De transformatie van het sociaal domein vraagt om een lange adem. De verandering (in cultuur, werkwijze en gedrag) is ingezet maar vraagt een langjarige inzet. Belangrijkste 'voertuig' voor de transformatie zijn de gebiedsteams. De doorontwikkeling van de teams vormen een belangrijke opgave binnen het programma sociaal domein. Andere opgaven zijn de optimalisering van de organisatie en de innovatie en beleidsvernieuwing.

Doorontwikkeling gebiedsteams

Er zijn vijf gebiedsteams in Súdwest-Fryslân en één in Littenseradiel, die zich richten op zorg- en ondersteuningsvraag van de bewoners. Het gebiedsgericht werken is een ontwikkeltraject. Met name het samenspel tussen frontoffice- en backofficeteams vraagt om keuzes in de doorontwikkeling van de teams, een stevige organisatorische verankering (organisatievorm/juridisch construct) en inzet op scholing (expertise ontwikkeling) kennisborging en training. Er zijn en worden inspiratiebijeenkomsten voor medewerkers van de gebiedsteams georganiseerd en de landelijke transitiecommissie Sociaal Domein is in juli in gesprek gegaan met college en directie. Daarnaast zetten we in op verbreding van de gebiedsteams door verbinding te maken met het voorliggende veld (inclusief vrijwilligersorganisaties, verenigingen, kerken en lokale ondernemers) en het borgen van onafhankelijke cliëntondersteuning.

In juni heeft het college de rapportage en bestuurlijke reactie over de Evaluatie Gebiedsgericht werken 2015 vastgesteld. Uit het rapport blijkt dat onze cliënten tevreden zijn. Zij geven de gebiedsteams als cijfer een 7 en de ondersteuning een 7,5. Van de cliënten zou 85% de gebiedsteams aanbevelen aan familie en vrienden.

Optimalisatie van de organisatie sociaal domein

Het is in het belang van de inwoner dat de gebiedsteams zo efficiënt mogelijk werken. Hiervoor zijn veranderingen nodig, zoals verbetering van werkprocessen en het helder krijgen van taken en verantwoordelijkheden. Daarna kunnen we acties rondom ICT, digitalisering en privacy oppakken en uitwerken. Via zogenaamde kanaalsturing willen we de uitwisseling van contacten en gegevens rond de klantvraag (bijvoorbeeld fysiek of digitaal) zo effectief en efficiënt mogelijk maken.

Over de organisatievorm van de gebiedsteams is door de colleges van Súdwest-Fryslân en Littensera-diel een (voorgenomen) besluit genomen. Er is gekozen voor de variant gemeentelijke dienst. Na definitieve besluitvorming wordt het organisatieplan voor het sociaal domein (gebiedsteams en bedrijfsvoering) uitgerold met als streefdatum 1 januari 2017.

Innovatie en beleidsvernieuwing

Daadwerkelijke vernieuwing vraagt om zicht (financieringsstromen) en inzet (nieuwe praktijken) in het veranderende zorglandschap met al haar stakeholders. De verbinding tussen sociaal en medische zorg waarbij specifiek de positie van de huisarts/wijkverpleegkundige en de relatie met de gebiedsteams aandacht vraagt. De analyse op het voorliggende veld waarbij zicht ontstaat op preventie en huidige subsidies, vormt een opmaat voor vernieuwing op diverse beleidsthema's in het sociaal domein. Specifieke aandacht in het kader van beleidsvernieuwing wordt gevraagd voor de thema's participatie, werken, wonen en zorg.

C. Programma Wonen

Doelstelling

De actuele situatie rondom de woningbouwprojecten in Súdwest-Fryslân ziet er rooskleuriger uit dan een jaar geleden. Eerder zijn in het coalitieprogramma drie belangrijke uitgangspunten voor wonen vermeld:

- een gevarieerd woningaanbod;
- aanjagen van woningbouwprojecten;
- en promotie.

Gevarieerd woningaanbod/woonbehoefte

De inzet is hier met name gericht op het opstellen van een nieuwe Woonvisie. We formuleren nieuwe speerpunten en houden de programmering tegen het licht. We informeren de raad in november 2016 over de voortgang tijdens een opiniërende bijeenkomst. Besluitvorming volgt begin 2017. In de visie krijgt woonzorg een prominente plek. Ook de aanpak rond de huisvesting van verblijfsge-rechtigde asielzoekers krijgt nadrukkelijk de aandacht (zie voor een aanvullende toelichting bij paragraaf 2.3 onder A "Asielzoekers, opvang en huisvesting").

Aanjagen woningbouw

In de "Paragraaf 7 Grondbeleid" (Hoofdstuk 3 bij 3.8) vermelden we de eerste resultaten met betrekking tot het aanjagen van de woningbouw. De sanering van verschillende exploitaties en de om-buiging naar gezondere exploitaties werpen nu hun eerste vruchten af. Het beoogde verkoopaantal voor 2016 (70 woningen) zal worden gehaald.

Promotie: marketing en communicatie

Het eigen marketing- en communicatieconcept is in de loop van 2016 (verder) geoperationaliseerd. De eigen verkoopwinkel in Sneek (Nauwe Noorderhorne) is geopend. Hierdoor krijgt de aanpak naar buiten toe extra cachet.

D. Omgevingsbewust werken (incl. SWF petearen/Clusteragenda)

Koppeling met organisatieperspectief

Omgevingsbewust werken is een belangrijke pijler voor de doorontwikkeling van de organisatie naar het gewenste organisatieperspectief. De organisatie moet initiatieven uit/in de samenleving herken-nen zodat we onze inwoners weer zelf (meer) de regie kunnen laten voeren: meebewegen op de eigen kracht van de samenleving. Het vormt een belangrijk speerpunt bij de doorontwikkeling van de organisatie.

Vijf nieuwe clusteragenda's

Voor het opstellen van de laatste vijf clusteragenda's geldt dat voor Scharnegoutum/Lege Geaen, Witmarsum en Workum een kick-off heeft plaatsgevonden. Voor deze clusters werd al eerder met de ervaring van vorig jaar een start gemaakt. Besluitvorming in de raad volgt begin 2017. De agenda's voor Sneek en Bolsward vragen een specifieke aanpak. In beide steden lopen andere trajecten die een grote overlap kennen met het beoogde doel van de clusteragenda. Een koppeling ligt voor de hand. Hierover vindt nog een nadere rapportage plaats.

E. Ontwikkelfonds/Gebiedsagenda

Ontwikkelfonds

In de Perspectiefnota 2017-2020 is ingegaan op de diverse ambities rond het Ontwikkelperspectief (inclusief een als bijlage opgenomen groslijst met ontwikkelingen/investeringen). De mogelijkheden om ontwikkelingen op gang te brengen hangen sterk samen financiële armslag en te realiseren bezuinigingen, zoals ook toegelicht in de perspectiefnota. We brengen een en ander in aanloop naar de Begroting 2017 verder in beeld.

Gebiedsagenda Zuidwest-Fryslân

Samen met de partners (provincie, waterschap en De Fryske Marren) is de aanpak voor het Jaarplan 2017 in voorbereiding. De mogelijkheid om met partners ontwikkelingen 'in de benen' te helpen is sterk afhankelijk van de financiële armslag. Er is specifieke aandacht voor gezamenlijke ontwikkelkansen langs de IJsselmeerkust, in samenhang met De Nieuwe Afsluitdijk, de windmolenplannen en de Koppelkansen IJsselmeerkust. Hier wordt ook nagedacht over een overkoepelende aanpak (visievorming/masterplan IJsselmeerkust). Los daarvan is binnen de Gebiedsagenda, naast het Iepen Mienskipsfûns, voorlopig met name een inzet aan de orde voor de locaties Stadhuis Bolsward en Sneek IJlsterkade.

F. Doorontwikkeling organisatie

In de Perspectiefnota 2017-2020 is uitgebreid ingegaan op de doorontwikkelingskansen voor de organisatie. We zetten in op een organisatie die meer omgevingsbewust, flexibel en opgaafgestuurd werkt. Waarbij we:

- sterk zijn in het aangaan van tijdelijke samenwerkingsverbanden (allianties);
- uiterst flexibel kunnen werken in vaste en tijdelijke structuren;
- medewerkers ruimte bieden voor lef en ontwikkeling (verantwoordelijkheid, binding en balans);
- slim samenwerken op een manier waardoor structuren, formele posities en hiërarchische lijnen een steeds kleinere rol spelen.

De raad heeft de gemeentesecretaris gevraagd meer inzicht te geven in de daarbij te kiezen aanpak en de financiële inzet die daarvoor nodig is: het organisatieperspectief. Dit hangt ook samen met de bezuiniging op bedrijfsvoering (€ 2 miljoen) vanaf 2018. Er is voor eind dit jaar een aanpak toegezegd. De aanpak valt dan in 2017 mee te nemen in het financieel perspectief in aanloop naar de Begroting 2018. Al eerder krijgt dit ook de aandacht bij de behandeling van de Begroting 2017 (november 2016). Aspecten die bij de raadsbehandeling van de perspectiefnota (juli 2016) aan de orde kwamen, zoals Generatiepact/Trainee pool, scholingskosten en cao-ontwikkelingen, komen dan ook aan de orde.

2.3. Specifieke thema's

A. Asielzoekers, opvang en huisvesting

Asielzoekerscentra (AZC's)

De bestuurs- en huurovereenkomst tussen gemeente en COA over het AZC in Sneek zijn getekend. Daarmee ontstaat ook een beeld van de bedragen die we binnenkrijgen en uit moeten geven. Dit zal uiteen worden gezet in een begrotingswijziging die de raad dit najaar krijgt voorgelegd.

De werkzaamheden in het AZC zijn rond de zomerperiode in volle gang. Op woensdag 13 juli 2016 is de leverancier begonnen met het plaatsen van de units. Een complete unit van twee verdiepingen kan in drie dagen worden geplaatst. We gaan er vanuit dat de units er kort na de zomerperiode zullen staan. De huidige planning is erop gericht om het AZC op 1 oktober 2016 gereed te hebben. Kort daarop kunnen de eerste asielzoekers (van de verwachte zeshonderd) hun intrek nemen.

Voor de restantopgave zijn de verwachte landelijke instroomcijfers van belang. Deze zijn inmiddels naar beneden bijgesteld. Hierdoor is de zoektocht naar een tweede locatie in onze gemeente op een laag pitje gezet. Zowel de landelijke als de provinciale regietafels monitoren de instroomcijfers. Indien nodig kan er snel worden gehandeld.

Verblijfsgerechtigden

Per 1 juli 2016 geldt de volgende situatie

Gemeente	Taakstelling 1e halfjaar 2016	Achterstand 2015	Totaal te huisves- ten 1e halfjaar 2016	Gehuisvest 1e halfjaar 2016	Resterende opgave 1e halfjaar 2016 (achterstand)	Taakstelling 2e halfjaar 2016	Resterende opgave 2016
Littenseradiel	13	14	27	20	7	15	22
De Fryske Marren	61	45	106	37	69	70	139
Súdwest-Fryslân	99	34	133	65	68	114	182
Totaal	173	93	266	122	144	199	343

Met een aantal van 65 gehuisveste verblijfsgerechtigden waren we wel de tweede gemeente van Fryslân (na Leeuwarden) maar desondanks blijft er een achterstand. Onze achterstand in onze opgave is opgelopen van 34 per 1 januari 2016 naar 68 per 1 juli 2016. Om deze achterstand weg te werken zijn we in overleg met de corporaties. Voor het grootste deel zijn deze al benoemd in de actieve info die op 30 juni 2016 in de commissie BF is behandeld.

In juli 2016 is in aanvullende zin bestuurlijk overleg gevoerd met Elken. Elken bezit ruim 60% van de totale huurvoorraad in Súdwest-Fryslân. Hun steun om de achterstanden weg te werken is dan ook zeer gewenst. Het volgende is afgesproken:

- Elken stelt 20% van het aantal vrijkomende huurwoningen beschikbaar aan vergunninghouders.
- Elken stelt woningen die op dit moment in Súdwest-Fryslân leeg staan én in de verkoop staan beschikbaar voor vergunninghouders.
- Een nieuwbouwproject van Elken brengt met zich mee dat op andere plekken in de gemeente weer woningen vrij komen. Deze woningen komen beschikbaar voor vergunninghouders.

Elken schat in dat hiermee voldoende woningen beschikbaar zijn voor de resterende maanden in 2016.

De achterstand per 1 juli heeft ook geleid tot het verzoek van de provincie om een bestuurlijk overleg. Het overleg zal in september plaatsvinden.

B. Programma “Underweis nei 2018” (Culturele Hoofstad Leeuwarden-Fryslân)

Programmaplan

Op 12 juli 2016 heeft het college ingestemd met het programmaplan. Dit plan van aanpak is daarna als actieve info aangeboden aan de gemeenteraad. De eerste evaluatie vindt eind 2016 plaats.

Om als gemeente optimaal te kunnen profiteren van het project Culturele Hoofdstad (CH2018) zijn binnen het programma drie ‘hoofdbestemmingen’ gekozen:

1. Meer bezoekers in zes van de elf (waaronder het icoonproject “Eleven Fountains”);
2. Verhalen tussen wal en schip, de iepen mienshipsinitiatieven passend bij ons DNA;
3. Scholen en pleinen, iedereen doet mee.

Projectinitiatieven

Projectinitiatieven binnen de hoofdbestemmingen zullen moeten bijdragen aan:

- de verbondenheid met Europa;
- een gastvrije omgeving;
- een duurzame toekomst;
- nieuwe kansen voor ondernemerschap, en/of;
- deelname aan cultuur voor iedereen.

Althans wanneer de initiatiefnemers een beroep willen doen op een gemeentelijke bijdrage op basis van de door de gemeenteraad hiervoor gereserveerd middelen (raadsbesluit december 2015).

Eleven fountains

Het icoonproject “Eleven fountains” van CH2018 vraagt de komende periode specifieke aandacht. De consequenties van de verschillende deelplannen zullen goed in beeld moeten komen voordat een eventueel akkoord mogelijk is. Het vraagt bijvoorbeeld om meer duidelijkheid over de bekostiging van realisatie en beheer. We werken toe naar essentiële besluiten in de tweede helft van 2016:

- Besluitvorming in het college in september 2016 van stap 1 (Voorstel over kunstenaar per stad, locatie per stad en een ruimtelijke quick scan van de zes locaties).
- Besluitvorming in de gemeenteraad eind 2016/begin 2017 over de zes plannen (fontein + omgeving, meerwaarde plan, investeringskosten, structurele kosten, hoe en wat na 2018).

C. Programma Implementatie Omgevingswet

Nieuwe wet vanaf 2019

In de nieuwe Omgevingswet heeft landelijk volop de aandacht. Het Rijk gaat bestaande wetten samenvoegen en komt tot vermindering van regels. Met het uitgangspunt: één wet, één plan, één vergunning. De Eerste Kamer is al akkoord. Vanaf medio juli 2016 zijn de eerste AMvB's voor consulatie beschikbaar. Wel heeft het Rijk ondertussen aangegeven dat de wet niet in begin 2018 in werking treedt maar in 2019. Dit biedt extra ruimte om de nieuwe aanpak voor te bereiden.

Implementatietraject

Er is een programmaopzet in voorbereiding, waarbij de diverse ambities worden vastgelegd. De eerste contouren gaan we op 2 november 2016 met de gemeenteraad bespreken.

D. Besparingen

Algemeen

Er is nog een beperkt aantal te behalen besparingen. De hierna toegelichte onderdelen zijn voor een deel al wel gerealiseerd (of in zeer belangrijke mate). Wel is hier, op basis van eerdere verslaggeving, nog een korte toelichting op z'n plaats. In 2016 is hier niet meer sprake van urgente knelpunten. In relatie tot de personeelsreductie (zowel in Besparingsronde 2 en 3) spelen hier nog enkele relatief kleine zaken. We gaan er vanuit dat hier in samenhang met de reguliere aanpak tot verdiscontering kan worden gekomen (kostenneutraal). Vanaf 2017 en volgende kunnen we hier nog de volgende aspecten noemen:

Besparingsronde 2

- Oprichten sportbedrijf/besparingen op sport
Via verdere uitwerking van efficiëntievoordelen door het samenbrengen van alle sporttaken in Team Cultuur en Sport, realiseren we de besparing tot en met 2017. Het resultaat van ondermeer de samenvoeging van sport en SEOSS zal dan volledig in de sportbegroting doorwerken. Vanaf 2018 is er nog een tekort in 2018 (€ 93.375) en vanaf 2019 (€ 52.010). We werken aan alternatieve voorstellen (Begroting 2017).
- Generieke personeelsreductie (€ 2,1 miljoen)
Van de totale opgaaf is slechts één functie nog niet volledig afgedekt. Naar verwachting lost dit zich al vanaf 2016 op. Eventueel volgt een alternatief voorstel (Begroting 2017).

Besparingsronde 3

- Personeelsreductie (€ 1,5 miljoen)
In 2016 is van de taakstelling € 670.000 gerealiseerd. In 2017 volgt de invulling van € 480.000 en vanaf 2018 nog eens € 350.000. De concrete invulling hiervoor is al verwerkt in het meerjarenperspectief in de Begroting 2016. Voor 2017 vraagt dit nog een beperkte alternatieve aanpak (ter hoogte van € 75.000). We gaan het alternatief in de Begroting 2017 verwerken.
- Inkooptaakstelling (€ 1,5 miljoen)
De aanpak is volledig verwerkt in de Begroting 2016.
- Generieke korting op budgetten
Vanaf 2017 is het restant (€ 2,5 miljoen) overgeheveld naar de Bezuinigingsdialoog.
- Bezuinigingsdialoog
De aanpak rond de bezuinigingsdialoog is verwerkt in de Perspectiefnota 2017-2020. Het heeft nog niet geleid tot een definitieve besluitvorming. In aanloop naar de Begroting 2017 (november 2016) krijgt dit nog een vervolg. Het college geeft over de te kiezen aanpak kort na de zomerperiode verdere duidelijkheid. Dan wordt ook bekeken hoe en wanneer een verdere dialoog aan de orde komt. We gaan er vanuit dat een deel van de voorstellen die binnen de dialoog zijn 'opgehaald' een plek krijgen in de Begroting 2017.
De bezuinigingsdialoog en aanvullende voorstellen hebben tot een concrete invulling geleid voor € 3,2 miljoen in 2017. Hiervan heeft € 2 miljoen betrekking op Transformatie Sociaal Domein (Programma 1). In 2016 wordt hierop voorgesorteerd onder meer door: Actieplan uitstroombevordering inclusief handhaving (uitkeringenbestand) en verlaging van subsidies (o.a. innovatie zorgaanbieders, inloopfunctie, mantelzorg). Deze maatregelen zijn aanvullend op de Verzilversingsstrategie (de bezuiniging die gepaard ging met de decentralisaties in 2015).
- Bezuiniging op bedrijfsvoering
Vanaf 2018 is hier een bezuiniging van € 2 miljoen voorzien. In samenhang met de doorontwikkeling van de organisatie is hier een aanpak in voorbereiding. Er is voor eind dit jaar een aanpak toegezegd. Zie ook de samenhang met onderdeel "Doorontwikkeling organisatie" (Hoofdstuk 2 bij 2.2. punt F) en "Paragraaf 5 Bedrijfsvoering" (Hoofdstuk 3 bij 3.8). Daar zijn ook vervolgacties vermeld.

E. Bouwleges/vergunningverlening

Bouwleges (kostendekkendheid)

Op basis van de toelichting in de Berap I is een specifieke rapportage niet meer nodig. Zie de reguliere rapportage binnen Hoofdstuk 3 bij Programma 5. Op dit moment voorzien we hier een (beperkt) regulier voordeel en een incidentele meevaller vanwege de vergunningverlening voor de aanleg van Windpark Fryslân.

Rekenkameronderzoek Vergunningen (maart 2014)

De Rekenkamer heeft onderzoek uitgevoerd naar de rechtmatigheid/doelmatigheid van en klanttevredenheid over vergunningverlening, specifiek de omgevingsvergunning reguliere procedure en de evenementenvergunning. Volgens afspraak rapporteren we periodiek over de doorvoering van de aanbevelingen die zijn gedaan. Hierover werd drie keer actieve info verstrekt. Bij de laatste update is vermeld dat over de nog af te ronden punten 2 en 3 via de Berap wordt gerapporteerd.

Aanbeveling 3

Klanttevredenheid bij het verstrekken van vergunningen kan worden verhoogd wanneer per vergunningaanvraag een contactpersoon toegewezen zou worden waar vergunningaanvragers terecht kunnen met hun vragen.

Tijdens het onderzoek werd voor omgevingsvergunningen gewerkt met een teamvoorraad en een vaste behandelaar voor complexere aanvragen. Dit was nodig vanwege een hoge werkvoorraad, de bereikbaarheid voor de interne- en externe klant en het doorlopen van het Leantraject. Naar aanleiding van de aanbeveling is in 2015 onderzocht of het aantal dossiers per behandelaar verhoogd kon worden. Hierbij werd de doorlooptijd, bewerkingstijd, kwaliteit en het nakomen van werkafspraken gemeten. Om een redelijk beeld te krijgen is dit een half jaar uitgetest. Half juni 2016 heeft de voorlopige evaluatie hiervan plaatsgevonden. Het werken met een vaste behandelaar per dossier wordt vooralsnog doorgezet. Het voordeel is dat de betrokkenheid bij de klant en het dossier beter wordt en er een vast aanspreekpunt voor de aanvraag is. De nadelen (bereikbaarheid, zichtbaarheid en interne afstemming) wegen nog op tegen de voordelen. Afsproken is om systemen beter met informatie te vullen voor de telefoondienst, de kwaliteitscheck uit te breiden en oplossingen te zoeken voor dossieroverdracht tijdens afwezigheid.

Aanbeveling 4

Vergunningaanvragers zouden eerder in het vergunningenproces concreet geïnformeerd moeten worden over de hoogte van de leges die zij moeten betalen voor hun vergunningaanvraag, bijvoorbeeld door deze informatie te verstrekken via de gemeentelijke website en door de hoogte van de te betalen leges al zoveel mogelijk te expliciteren in de ontvangstbevestiging die alle vergunningaanvragers ontvangen.

Voor het opnemen van het legesbedrag bij de producten APV/bijzondere wetten, moest eerst het nog in te richten casemanagementsysteem goed werken en de sjablonen gereed zijn. Later bleek dat beter onderzocht moest worden hoe en wanneer precies in het proces voor de verschillende producten de berekening kon worden aangegeven. Begin 2016 zijn de gestandaardiseerde brieven in gebruik genomen en wordt voor evenementenaanvragen na de risicoscan (type evenement), het voorlopige legesbedrag aangegeven.

F. Aanvullend

Verwijzing

Het in de Berap I opgenomen onderwerp Onderhoud kapitaalgoederen wordt toegelicht in “Paragraaf 3 Onderhoud Kapitaalgoederen” (Hoofdstuk 3 bij 3.8).

Doorontwikkeling P&C-documenten

Er vindt een doorontwikkeling plaats van de planning- en controldocumenten (leanproces). Binnen deze aanpak evalueren we ook de aanpak rond de Berap I en II.

3. Verantwoording programma's en paragrafen (Begroting 2016)

3.1. Vooraf

We geven hier een tussenrapportage van de verantwoording van de programma's en paragrafen uit de Begroting 2016. We willen de raad hiermee op hoofdlijnen informeren over de realisatie van programmadoelstellingen en de mate waarin de aanpak binnen de door de raad gestelde financiële kaders blijft. Aan de hand van de tussenresultaten geven we een prognose van de realisatie over het volledige begrotingsjaar 2016. De prognose is gebaseerd op beschikbare informatie en ontwikkelingen tot medio 2016. We richten ons op het laten uitkomen van het jaarrekeningresultaat op de vastgestelde Begroting 2016. Vorig jaar werd aan de hand van die prognose tot interventies/ombuigingen. De prognose geeft dit jaar geen aanleiding tot het nemen van een dergelijke rigoureuze ombuigingsaanpak.

3.2. Aanpak rapportage verantwoording

De uitgangspunten bij het opstellen van deze Berap zijn de volgende:

- De Berap richt zich op de relevante afwijkingen. De zaken die op koers liggen, zowel beleidsmatig als financieel, worden in principe niet toegelicht. Hierop zijn uitzonderingen mogelijk.
- Conform de vastgestelde financiële verordening zijn de financiële afwijkingen opgenomen voor zover de verwachte lasten of baten per programma meer dan € 100.000 afwijken ten opzichte van de raming.

De basis voor de Berap II is de Programmabegroting 2016 waarin per bestuurlijk product is aangegeven welke activiteiten we gaan uitvoeren. Datgene wat in de begroting is opgenomen onder “Wat willen we bereiken?” is als leidraad aangehouden. Ook de tekst onder “Maatschappelijk effect” waar elk programma mee begint, is overgenomen uit de begroting.

We rapporteren over de eerste zeven maanden en houden rekening met wat we verwachten in de overige maanden nog te realiseren. Daarmee schatten we, zowel financieel als beleidsmatig, de stand van zaken per einde van het jaar in. Er wordt gewerkt met een kleurcodering (stoplichtenmodel), die aangeeft hoe we er voor staan.

✓	Naar verwachting realiseren we het doel/de prestatie (nagenoeg)	✗	Naar verwachting realiseren we het doel/de prestatie niet
!	Het is twijfelachtig of we het doel/de prestatie realiseren: aandacht blijft vereist		

Daarnaast komt ook de vraag “Wat mag het kosten” aan de orde. Bij deze vraag zijn de financiële afwijkingen ten opzichte van de Begroting 2016 geïnventariseerd en geëxtrapoleerd naar het volledige begrotingsjaar. Bij elk programma zijn steeds de afwijkingen toegelicht die betrekking hebben op dat programma. Per afwijking is aangegeven of deze een incidenteel of een structureel karakter heeft. In paragraaf 3.6. is een samenvattend overzicht met de afwijkingen opgenomen.

3.3. Overzicht geconstateerde afwijkingen (prognose)

Beleidsmatige afwijkingen

Het aantal beleidsmatige afwijkingen blijft beperkt. Voor de meeste onderdelen valt naar verwachting het doel/de prestatie te realiseren. De afwijkingen worden bij de behandeling van de programma's toegelicht (zie paragraaf 3.8. “Verantwoording programma's (Begroting 2016)”).

Financiële afwijkingen

Op basis van de bevindingen is het volgende overzicht te geven:

Overzicht saldo per programma	Voordelig	Nadelig
Vertrekpunt: Saldo begroting 2016	483	
1 Transformatie Sociaal Domein	100	
2 Onderwijs en leefbaarheid		1.500
3 Sport, kunst en cultuur		230
4 Veiligheid, orde, handhaving en toezicht		65
5 Ruimte, wonen, economische verscheidenheid, sleutelsectoren en gastheerschap (incl. grondbedrijf)	1.630	
6 Wegen, water en groen (incl. parkeren)		395
7 Milieuzorg, energie en duurzame groei	-	
8 Dienstverlening, bestuur en burgerzaken	-	
9 Algemene dekkingsmiddelen	1.593	
Reserveringen		1.300
Totaal	3.806	3.490
Totaal te verwachten resultaat (prognose)	316 V	

Aanvullende prognoses (Onzeker, zie Paragraaf 3.4)		
Correctiebudget Sociaal Domein	700	
Vangnetuitkering Participatiebudget 2015	1.900	
Persoonsgebonden budgetten (PGB's)	300	
Grondexploitatie/Grondbeleid	p.m.	
Precariobelasting (kabels en leidingen)	p.m.	
Scholingskosten	p.m.	
Totaal aanvullende prognoses	2.900	
Eventueel totaal te verwachten resultaat	3.216 V	

De afwijkingen worden bij de behandeling van de programma's nader toegelicht (zie paragraaf 3.5. "Verantwoording programma's (Begroting 2016)").

De grootste afwijkingen in het overzicht hebben betrekking op:

- Programma 2 Het afboeken van boekwaarden van drie opgeheven basisscholen (in Ferwoude, Wons en Kimsward): nadeel € 1,5 miljoen.
- Programma 5 In verband met de geplande aanleg van een windmolenpark zullen de leges-inkomsten een positief resultaat laten zien van € 1,1 miljoen. Wel staan daar extra kosten tegenover in 2016 en 2017 (totaal € 0,6 miljoen; deels als reservering).
- Programma 9 De Meicirculaire 2016 heeft een hogere algemene uitkering tot gevolg van ruim € 2,5 miljoen. Hiervan heeft € 1,5 miljoen betrekking op Huishoudelijke Hulp Toeslag (HHT).
- Reserveringen We reserveren € 1 miljoen van de hogere algemene uitkering (deel HHT) voor toekomstige uitgaven aan de Himmelsjek en voor de verhoging van de tarieven HH. Dit laatste naar aanleiding van extern onderzoek (zie ook Actieve info, 12 juli 2016). De reservering geldt als overbrugging van de periode tot jaar 2021. Na 2021 is de Rijksuitkering stapsgewijs zodanig verhoogd, dat de inkomsten op hetzelfde niveau liggen als de uitgaven.

Ook programma 1 kent meerdere (soms forse) afwijkingen, maar het leidt per saldo tot een vrijwel budgettair neutrale situatie.

3.4. Aanvullende prognoses

Naast de geconstateerde afwijkingen, zijn er op dit moment nog enkele onderwerpen die invloed kunnen hebben op het te verwachten resultaat. Hierover bestaat een grotere mate van onzekerheid dan bij de geconstateerde afwijkingen. Deze onderwerpen zijn daarom niet opgenomen in het geprognostiseerde resultaat.

Correctiebudget Sociaal Domein

Eerder is bepaald dat het budget van Programma 1 Transformatie Sociaal Domein taakstellend is. Na de toedeling van geld per beleidsveld was er aan het begin van dit jaar sprake van een surplus. In lijn met de afspraken is dit toebedeeld aan het Correctiebudget Sociaal Domein. Dit correctiebudget is bedoeld om eventuele budgettaire weeffouten in het omvangrijke nieuwe takenpakket te herstellen. Daarnaast fluctueren de Rijksbudgetten nog steeds als gevolg van fine-tuning, nieuwe afspraken en overige ontwikkelingen. Ook deze gevolgen moeten zoveel als mogelijk met het correctiebudget worden opgevangen.

Dit jaar was er een correctie in verband met het Investeringsprogramma Sociaal Domein (raad 14 juli 2016). De Meicirculaire 2016 heeft een positieve invloed op het budget. De stand van het correctiebudget is op dit moment zo'n € 0,7 miljoen positief. Mochten zich dit jaar geen onvoorziene zaken meer aandienen dan nemen we het bedrag in de jaarcijfers van 2016 als voordeel mee.

Vangnetuitkering Participatiewet

De Vangnetuitkering Participatiewet biedt gemeenten financiële compensatie voor grote(re) tekorten op het bijstandsbudget. Om aanspraak te kunnen maken op een vangnetuitkering dient de gemeente aan een aantal voorwaarden te voldoen. De onafhankelijke Toetsingscommissie vangnet Participatiewet beoordeelt of een verzoekende gemeente aan alle geldende procedurele en inhoudelijke voorwaarden voldoet, om vervolgens de minister van SZW te adviseren over de te nemen beslissing. De minister (thans feitelijk de staatssecretaris) neemt in beginsel het advies van de commissie over.

We hebben over het jaar 2015 een aanvraag gedaan op basis van de Vangnetregeling 2015 voor € 1,9 miljoen. Het is nog niet duidelijk of de beslissing op deze aanvraag al in 2016 bekend wordt of in 2017. Als de beslissing in 2016 bekend wordt nemen we het toegekende bedrag in de jaarcijfers van 2016 als voordeel mee.

In deze Berap is ook in 2016 weer een stijging van uitkeringsgerechtigden aan de orde. Bij product 184 "Participatie en re-integratie ondersteuning" houden we per saldo rekening met een nadeel van van circa € 1,3 miljoen. Het ligt voor de hand om hier op basis van de Vangnetregeling 2016 te onderzoeken of een aanvraag kan worden ingediend. Hierover zal pas in de loop van de 2017 duidelijkheid ontstaan, maar kan dan opnieuw leiden tot een voordeel. Het is te vroeg om nu al over de hoogte van het bedrag te speculeren. Overigens ziet het er naar uit dat de vangnetregeling na 2017 geen vervolg krijgt.

Persoonsgebonden budgetten (PGB's)

Vorig jaar is op de persoonsgebonden budgetten (pgb's) voor jeugdzorg, Wmo voorzieningen en Wmo HH een bedrag van € 1,9 miljoen niet besteed. Deze uitgaven worden gedaan via de Sociale Verzekeringsbank (SVB). Van de SVB is nog geen goedkeurende accountantsverklaring ontvangen en het is daardoor nog niet duidelijk in hoeverre de onderbesteding van 2015 structureel is. Wel is duidelijk dat in het kader van de Verzilvering er dit jaar € 1,0 miljoen minder in de begroting staat dan in 2015. Een niet onderbouwde aanname is dat dit jaar een bedrag van € 0,3 miljoen niet zal worden besteed.

Grondexploitatie/Grondbeleid

In Hoofdstuk 3 bij 3.8 gaan we in Paragraaf 7 “Grondbeleid” in op het te verwachten resultaat binnen de Grondexploitatie. Hier is sprake van mee- en tegenvallers, die nu tot circa een budgettair verloop leiden. Gezien de onzekerheden in de projecten en de keuzes die gemaakt moeten worden, stellen we voor om nu eerst uit te gaan van een budgettair neutraal verloop.

Precariobelasting (kabels en leidingen)

Sinds de invoering van deze precariobelasting ontvangen we jaarlijks € 2,4 miljoen. Vanaf 2015 is hiervan € 500.000 opgenomen binnen de structurele begrotingsaanpak. We voegen de overige inkomsten (€ 1,9 miljoen) volgens afspraak toe aan de Reserve precariobelasting. In 2015 is aanvullend eenmalig € 0,8 miljoen ingezet, gekoppeld aan het ontvangen bedrag in 2014 (Berap II 2015).

De raad heeft bij de behandeling van de perspectiefnota (juli 2016) met nadruk gevraagd om een nadere duiding van de kansen en risico's om ook de overige inkomsten (€ 1,9 miljoen), of een deel daarvan, structureel in de begroting op te nemen. Zeker nu er ook geluiden zijn dat er vanwege rechterlijke uitspraken geleidelijk het beeld ontstaat dat deze belastingaanpak houdbaar is. Vooral het specifieke verschil in de mix van bestuurs- en privaatrecht in de jurisprudentie en die in onze casus maakt de beoordeling lastig. Vanuit het college is toegezegd de juridische mogelijkheden nog eens stevig tegen het licht te houden. Dat is hoe dan ook nodig vanwege het ingediende bezwaar van Liander tegen de aanslag 2015 (NB Een tijdig bezwaar tegen de aanslag 2014 bleef achterwege. Een te laat ingediend bezwaar werd niet-ontvankelijk verklaard. Het daarop ingediende beroep werd ingetrokken). De stevige juridische scan kunnen we laten samenvallen met de noodzakelijke voorbereiding en afwikkeling van het bezwaarschrift. We verwachten direct na de zomerperiode meer zicht te krijgen op de planning van de diverse acties. Zo kunnen we beoordelen hoe we de analyse kunnen betrekken bij het financieel perspectief.

Scholingskosten

We willen de budgetten voor scholing en studie zo effectief mogelijk benutten. Dit geldt voor de ondersteuning van zowel individuele medewerkers als clusters van medewerkers en teams. In eerdere jaren zijn hier middelen onbenut gebleven. Er vindt nu een gerichte aansturing plaats om deze budgetten meer dan eerder in verband te brengen met de beoogde doorontwikkeling van de organisatie. Zie ook de samenhang met onderdeel “Doorontwikkeling organisatie” (Hoofdstuk 2 bij 2.2. punt F) en “Paragraaf 5 Bedrijfsvoering” (Hoofdstuk 3 bij 3.8).

3.5. Verantwoording programma's (Begroting 2016)

Vooraf

De begroting kent negen beleidsprogramma's. De programma's zijn in belangrijke mate beleidsinhoudelijk van aard en beschrijven de politiek-bestuurlijk belangrijke onderwerpen, de beleidsspeerpunten en andere relevante zaken.

Programma's	
1	Transformatie Sociaal Domein
2	Jeugd en onderwijs
3	Sport, kunst en cultuur
4	Veiligheid, orde, handhaving en toezicht
5	Ruimte, wonen, economie, sleutelsectoren en gastheerschap
6	Wegen, water en groen (incl. parkeren)
7	Milieuzorg, energie en duurzame groei
8	Dienstverlening, bestuur en burgerzaken
9	Algemene dekkingsmiddelen

In de begroting staan per onderdeel de volgende drie vragen centraal:

- Wat willen we bereiken?
- Wat gaan we daarvoor doen?
- Wat mag het kosten?

De rapportage in de Berap II richt zich met name op de vraag "Wat willen we bereiken?" en de financiële voortgang en de daarbij te verwachten afwijkingen.

Verantwoording per programma

Zie de volgende tekstfragmenten

Programma 1 Transformatie Sociaal Domein

DOMEIN 1 Sociale verbondenheid, participatie, sociaal-cultureel kapitaal en veiligheid

Beoogd maatschappelijk effect

We willen dat alle inwoners kunnen participeren in de samenleving, dat de jeugd evenwichtig, gezond en veilig kan opgroeien en dat mensen naar vermogen betaalde arbeid verrichten. Inwoners ontvangen tijdig en op maat ondersteuning die is afgestemd op hun mogelijkheden en behoefte.

We willen de hulp en ondersteuning op een andere manier vorm geven. Een manier die beter aansluit bij de burgers en minder kost. We willen de structuur kantelen van aanbod- naar vraaggericht. De zorgvraag van inwoners staat dan centraal. De zorgvraag valt op te splitsen in vier niveaus (van licht naar zwaar):

1. Voorliggend veld Preventieve, algemene en basisvoorzieningen. De eigen kracht en lokale netwerken van inwoners spelen hierin een belangrijke rol. Als de voorzieningen goed zijn en inwoners krijgen op tijd de juiste ondersteuning uit hun eigen omgeving, dan kun je gemakkelijker voorkomen dat ze andere zorg nodig hebben.
2. Gebiedsgericht werken De gebiedsteams ondersteunen inwoners als zij er zelf niet uitkomen. Het team werkt volgens de 'één huishouden, één plan, één aanpak'-gedachte. Zo wordt voorkomen dat instanties langs elkaar heen werken.
3. Lichte ondersteuning Dit kunnen we zowel collectief als individueel aanbieden. Er is een indicatie nodig vanuit het gebiedsteam om hiervan gebruik te kunnen maken.
4. Specialistische ondersteuning Het gaat hierbij om meer intensieve trajecten, gericht op het individu. Deze vorm van ondersteuning is alleen toegankelijk met indicatie vanuit het gebiedsteam of vanuit andere indicerende instanties.

Ontwikkelingen en realisatie

De tekst bij "Wat willen we bereiken?" is 1-op-1 overgenomen uit de begroting. We rapporteren op afwijkingen. We geven daarbij een korte puntsgewijze toelichting.

1. Voorliggend veld

Wat willen we bereiken?	Op koers?	Toelichting
160 Algemene voorzieningen welzijn		
We willen dat onze (kwetsbare) inwoners een beroep doen op hun naaste omgeving en sociale netwerken als ze ondersteuning nodig hebben. Het gaat dan om jongeren, ouderen, mensen met beperkingen, verslaafden, vluchtelingen, mensen met psychische problemen, vrijwilligers en mantelzorgers. Als vangnet komt het gebruik van verschillende algemene voorzieningen in beeld. De voorzieningen zijn gemakkelijk te vinden en laagdrempelig.		
162 Jeugdgezondheidszorg		
We willen de gezondheid, de lichamelijke en geestelijke ontwikkeling van kinderen optimaal bevorderen, beschermen en beveiligen. Niet alleen voor het individu, maar ook als groep. We ondersteunen ouders bij de opvoeding van hun kinderen. Het sluit aan bij ons gezondheidsbeleid. We zien gezondheid als "het vermogen zich aan te passen en een eigen regie te voeren, in het licht van de fysieke, emotionele en sociale uitdagingen van het leven". We vinden dat inwoners daarvoor in principe zelf verantwoordelijk zijn. We hebben vooral aandacht voor kwetsbare inwoners, waarbij we jongeren beschouwen als (potentieel) kwetsbaar.		
164 Leerlingbegeleiding en onderwijsachterstandsbeleid		
We laten bij zorg voor leerlingen de zorg die leerlingen op school krijgen (in het kader van passend onderwijs) naadloos aansluiten bij de zorg die jeugdigen krijgen vanuit de gemeente of de tweedelijnszorg. We geven kaders voor de ontwikkeling van Brede Scholen, zoals: totstandkoming van		Het aantal voortijdig schoolverlaters in de regio Zuidwest Friesland is de afgelopen jaren fors gedaald. Er waren het afgelopen schooljaar 146 scholieren die zonder diploma van school kwamen (1,1 %) in de regio. Het

onderop, stimulering structurele samenwerking tussen participanten en nadruk op ontwikkeling/-zorg voor kinderen van 0-12 jaar (kader- en beleidsnota). We geven kaders voor peuterspeelzalenbeleid, onderwijsachterstandenbeleid en zorg voor leerlingen. Zo is bij onderwijsachterstandenbeleid de focus gelegd op de uitbreiding van voor- en vroegschoolse educatie naar de hele gemeente (inclusief screening/gezinsondersteunende programma's). Alle leerplichtige- en kwalificatieplichtige kinderen gaan naar school. We willen dat zo veel mogelijk jongeren een startkwalificatie halen (het minimale onderwijsniveau dat nodig is om serieus kans te maken op duurzaam geschoold werk). Verzuim van 16 uur en meer in vier weken wordt altijd gemeld door het primair (PO), voortgezet (VO) en middelbaar (beroeps)onderwijs (MBO).

laagste percentage van Nederland.

Dit jaar is gewerkt aan de ontwikkeling van een Integrale Kind Aanpak (IKA). Hierbij staan drie ontwikkelingen centraal:

- Stelselwijzigingen Passend Onderwijs en de decentralisatie van de Jeugdzorg;
- Versterken van de verbinding tussen onderwijs, kinderopvang en de gebiedsteams;
- Optimale verkenning welke activiteiten bijdragen aan de gestelde doelen door middel van een drietal pilots.

Kinderen in Súdwest-Fryslân krijgen zo optimale ontwikkelingskansen.

166 Peuteropvang

We maken peuteropvang voor alle 2- tot 4-jarigen beschikbaar en bereikbaar. Het voldoet aan de kwaliteitseisen. We willen een maximaal bereik van peuters en een optimale spreiding van voor- schoolse voorzieningen over de gemeente. We willen een (verdere) 'inbedding' van de doorgaande leerlijn van 'voorschool' naar basisschool (primair onderwijs).

Door het faillissement van twee peuterspeelzaalorganisaties en de doorstart door nieuwe organisaties, vraagt de controle op kwaliteitseisen om extra inzet.

De wet- en regelgeving voor peuterspeelzalen en kinderopvang wordt steeds meer op elkaar afgestemd. Vanaf 2018 maakt het voor ouders en peuters niet meer uit of ze gebruik maken van de peuterspeelzaal of kinderopvang. Deze harmonisatie is bij ons in voorbereiding in lijn met de doelstelling van de doorgaande leerlijn.

Peuteropvang maakt onderdeel uit van de IKA, zie hierboven product 164.

2. Gebiedsgericht werken

Wat willen we bereiken?	Op koers?	Toelichting
170 Gebiedsteams		
We geven gebiedsteams de mogelijkheid om inwoners te ondersteunen als zij er zelf niet uitkomen. Het team werkt volgens de gedachte: 'één huis-houden, één plan, één aanpak'. Het gebeurt zoveel mogelijk door de inwoners op te zoeken aan de keukentafel. We willen een optimale samenwerking met instanties. De aanpak is integraal met een brede toegang en toeleiding naar alle vormen van ondersteuning.		In 2016 is een evaluatie uitgevoerd van het gebiedsgerichte werken. Uit de evaluatie blijkt dat de cliënten tevreden zijn over het gebiedsteam. Andere positieve punten zijn: de ingezette ondersteuning en de goede samenwerking met de maatschappelijke partners op cliëntniveau. Verbeterpunten zijn o.a. de ondersteuningsplannen, het inzetten van de eigen kracht inclusief het eigen netwerk. Deze verbeterpunten worden opgepakt.
172 Backoffice Sociaal Domein		
We leggen de primaire verantwoordelijkheid voor de toegang tot hulp en ondersteuning bij de gebiedsteams. De backoffice is faciliterend voor de gebiedsteams. We laten de backoffice de medewerkers in het gebiedsteam ondersteunen, zodat de gebiedsteammedewerkers optimaal kan werken. De beleidsontwikkeling Sociaal Domein gebeurt integraal. Er is geen versnippering van (beleidsmatige) taken over teams heen. Er is geen onderscheid tussen het voormalig welzijnsbeleid en de recent toegevoegde (gedecentraliseerde) taken Wmo, jeugd en participatie.		Beleidsmatig is de ontkokering al goed in gang gezet door dit in één team op te pakken. Op grond van een zogenoemde quick-scan die is uitgevoerd eind 2015 is ambtelijk geconstateerd dat de efficiency in de processen kan worden verbeterd. Met name wat betreft de overdrachtsmomenten, de 'knip' in het proces tussen GT en Backoffice, en benutting ict. Om dit opnieuw in te richten is het raadzaam om de besluitvorming over de juridische vormgeving van de GT's en de evaluatie van gebiedsgericht werken af te ronden. Dit om het risico te voorkomen dat nu stappen worden gezet in de herpositionering van taken die niet passen bij de besluitvorming over die beide belangrijke onderwerpen.

174 Voorzieningen gebiedsteams

We vinden dat de gebiedsteams optimaal moeten kunnen presteren. We stellen een aantal voorzieningen beschikbaar die we kunnen inzetten als dat nodig is.

Op verzoek van de gebiedsteams is een coach en een orthopedagoog toegevoegd aan de gebiedsteams. Met als doel dat deze expertise snel kan worden ingezet voor de gebiedsteams.

3. Lichte ondersteuning

Wat willen we bereiken?

Op koers?

Toelichting

180 Lichte jeugd- en opvoedhulp (ZIN, PGB)

We willen jeugdigen evenwichtig, gezond en veilig laten opgroeien zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Wanneer dat op eigen kracht niet lukt bieden we aan de jeugdige en het gezin de hulp en ondersteuning die nodig is. Kleine problemen moeten klein blijven. We werken aan een sterke pedagogische omgeving met snelle effectieve hulp in de vertrouwde omgeving. Lichte jeugd- en opvoedhulp is een maatwerkvoorziening. Er is een beschikking van de gemeente nodig. We willen een besparing realiseren op de lichte ondersteuning. Met als uitgangspunt behoud van de kwaliteit van zorg en de menselijke maat. We willen dat zo veel mogelijk jongeren in ieder geval een startkwalificatie halen (het minimale onderwijsniveau dat nodig is om serieus kans te maken op duurzaam geschoold werk), maar bij voorkeur een baan.

182 Wmovoorzieningen: huishoudelijke hulp, rolstoel-, vervoers- en woonvoorzieningen

We willen dat alle inwoners die ondersteuning nodig hebben de juiste ondersteuning krijgen. Met name mensen met een lichamelijke of psychische beperking. We houden deze voorzieningen/diensten voor al onze inwoners goed toegankelijk. In het verlengde hiervan streven we ernaar om minder voorzieningen te verstrekken. We denken te kunnen besparen door inkoopvoordelen, vernieuwing van het aanbod en het versterken van het voorliggend veld. De gemeenten hebben een innovatiefonds beschikbaar gesteld. Aanbieders kunnen aanvragen indienen met voorstellen voor vernieuwingen op het gebied van de Wmo, Jeugd en participatie.

De extra Rijksmiddelen HHT (Huishoudelijke Hulp Toeslag) worden ingezet voor de Himmelsjek. Hiermee wordt zorg voor inwoners gecontinueerd en werkgelegenheid behouden. Daarnaast is besloten om per 2017 de tarieven huishoudelijke hulp te verhogen. De raad is hierover geïnformeerd (Actieve info, 16 juli 2016).

Er is een innovatietraject gestart met zorgaanbieders en het WMO-platform. Het betreft onder andere de vernieuwing van de thuisondersteuning en de dagbesteding.

184 Participatie en re-integratie ondersteuning

We richten ons met participatie op (hernieuwde) deelname aan het arbeidsproces, het wegnemen van eventuele belemmeringen en deelname aan de samenleving. Hierbij leggen we de prioriteit bij het bieden van ondersteuning naar werk. De nieuwe doelgroepen (voorheen WSW en Wajong) hebben over het algemeen grotere beperkingen en dus een langere afstand tot de arbeidsmarkt. We streven er naar om deze doelgroepen met minder middelen adequaat te ondersteunen. Participatie maakt onderdeel uit van het integrale keukengesprek. We willen participatie nog nadrukkelijker betrekken bij de transformatiegedachte.

Door de overgang naar Gebiedsgericht Werken is er extra aandacht gegaan naar zorg, jeugd en correcte inkomensvoorzieningen. Participatie had een lagere prioriteit. Dit wordt nu hersteld door extra personeelsinzet. Voor wat betreft de re-integratie voor mensen met een langere afstand tot de arbeidsmarkt zien we dat het moeilijk blijft om de ambitie van het aantal beschutte werkplekken te behalen.

186 Minimaregelingen en schulddienstverlening

De brede visie binnen het sociale domein is dat mensen in de eerste plaats zelf verantwoordelijk zijn voor het oplossen van hun problemen, eventueel met ondersteuning van hun eigen netwerk. Hoewel we uitgaan van eigen kracht en verwachten dat mensen zich inzetten om hun financiële zelfredzaamheid te vergroten, zijn we

De ontwikkeling van de kosten van bewindvoering is zorgelijk en een punt van aandacht. Een van de speerpunten van de Armoede-aanpak is om deze kosten op termijn te verlagen.

ons er ook van bewust dat we te maken hebben met een relatief kwetsbare doelgroep. Zij zijn niet altijd direct in staat om problemen zelf op te lossen. Soms hebben zij (financiële) ondersteuning nodig om weer grip te krijgen op hun situatie en hun problemen te overwinnen. Mensen die (nog) niet financieel zelfredzaam zijn, bieden we een (tijdelijk) vangnet zodat zij volwaardig kunnen meedoen in de samenleving.

Zowel in het minimabeleid als in de schulddienstverlening geven we prioriteit aan gezinnen met minderjarige kinderen. Het doel hiervan is het voorkomen en wegnemen van drempels die de participatie van inwoners in gevaar brengen of belemmeren. Bij het oplossen van problemen beoordelen we eerst de eigen mogelijkheden van de schuldenaar. Eventueel bieden we aanvullend maatwerk. Voor alle vragen over schulden/geldzaken (preventie) kunnen burgers terecht bij de gebiedsteams.

188 Leerlingenvervoer

We organiseren en bekostigen het leerlingenvervoer. We geven uitvoering aan de afgesloten overeenkomsten tussen gemeente en vervoerders. In lijn met de verordening leerlingenvervoer verstrekken we ouders een passende bijdrage in de noodzakelijke kosten van het leerlingenvervoer. We gaan het vervoer en doelgroepenvervoer slimmer verbinden, we onderzoeken daarbij of het leerlingenvervoer daar ook een rol bij kan spelen. De verordening leerlingenvervoer/beleidsregels worden aangepast. Er komt een tevredenheidsonderzoek voor ouders/scholen over het leerlingenvervoer.

4. Specialistische ondersteuning

Wat willen we bereiken?

Op koers?

Toelichting

190 Specialistische jeugd- en opvoedhulp

We willen jeugdigen evenwichtig, gezond en veilig laten opgroeien zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Wanneer dat op eigen kracht niet lukt bieden we aan de jeugdige en het gezin de hulp en ondersteuning die nodig is. Specialistische jeugd- en opvoedhulp is een maatwerkvoorziening. Er is een beschikking van de gemeente nodig. We willen een besparing realiseren op de specialistische ondersteuning. Met als uitgangspunt behoud van de kwaliteit van zorg en de menselijke maat. De eerstkomende jaren verwachten we nog geen volledig effect van de verschuiving van specialistische zorg naar lichtere vormen van zorg. Door overgangsregelingen liggen delen van het budget in de eerste periode vast. Ook zijn effecten van meer inzet op preventie niet meteen te merken. Op termijn moet deze beweging wel zichtbaar worden.

Bij een aantal aanbieders wordt in 2016 een overschrijding verwacht ten opzichte van het afgesproken budgetplafond. Op basis van dit gegeven is een cliëntenstop afgekondigd voor alle of een deel van de ondersteuning van deze aanbieders. Bij andere aanbieders is nog wel budgetruimte. De gebiedsteams moeten nu naar deze andere zorgaanbieders verwijzen. In zeer bijzondere situaties kan hier van af geweken worden. Er zijn voornamelijk geen signalen dat de cliëntenstop tot problemen leidt bij de gebruikers van deze maatwerkvoorzieningen. We houden de vinger aan de pols.

192 Jeugd GGZ

We willen jeugdigen evenwichtig, gezond en veilig laten opgroeien zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Wanneer dat op eigen kracht niet lukt bieden we aan de jeugdige en het gezin de hulp en ondersteuning die nodig is. De huisarts is een belangrijke verwijzer naar de Jeugd GGZ-voorzieningen. Op grond van de Jeugdwet heeft de huisarts een eigenstandige bevoegdheid om door te verwijzen naar Jeugdhulpvoorzieningen. Via de huisarts verloopt meer dan 50% van de verwijzingen naar de basis en specialistische Jeugd GGZ. Ook is er veel gebruik van dyslexiezorg. De toeleiding hiervan verloopt vaak via de zorgstructuur van het basisonderwijs. We willen in 2016 meer inzicht

Aanbieders zijn verplicht de verwijzing door de huisarts te melden bij de gemeente. We hebben nog niet voldoende grip op de route huisarts ---> Jeugd-GGZ en de ontwikkeling van uitgaven. In pilotvorm wordt proefgedraaid met een nauwere samenwerking van huisartsen en de gebiedsteams.

M.b.t. de dyslexiezorg (onderdeel van de Jeugd-GGZ) zijn stappen gezet om, in samenwerking met scholen, grip te krijgen op het verwijsgedrag rond dyslexiezorg.

krijgen in de achtergronden van de forse groei in de afgelopen jaren bij de Jeugd GGZ- voorzieningen. Ook willen we meer grip krijgen op beide routes.		In de loop van dit jaar en voor volgend jaar zullen nadere afspraken worden gemaakt met de Jeugd-GGZ aanbieders.
193 Regiecentrum Bescherming en Veiligheid		
We willen voor het hele gezinssysteem geweld voorkomen. We zetten in op een duurzame veilige situatie. We zien hier het grote belang van systematische preventie en vroeg-signalering.		<p>Per 1 januari 2015 zijn het Advies en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) en het Advies en Steunpunt Huiselijk Geweld (ASHG) opgegaan in het Regiecentrum Bescherming en Veiligheid (voorheen Bureau Jeugdzorg). De gebiedsteams werken samen met het Save-team. Een SAVE-team bestaat uit werkers van de Jeugdbescherming en Jeugdreclassering en Veilig Thuis. De taakverdeling tussen de SAVE-teams en de gebiedsteams is nog steeds een aandachtspunt.</p> <p>De rapportage over het 1e kwartaal 2016 is in mei 2016 van het regiecentrum ontvangen. Op alle onderdelen is een lichte stijging van zorg-omvang te bespeuren. Bij de toegang van Veilig Thuis was zelfs sprake van een wachtlijst. In overleg tussen de gemeenten en Veilig Thuis zijn afspraken gemaakt om de wachtlijst te reduceren. Spoedgevallen worden in ieder geval direct geholpen.</p> <p>Voor 2017 zal opnieuw gekeken worden of alle taken goed zijn belegd en hoe de samenwerking verloopt tussen gebiedsteams en het Regiecentrum. Dit kan leiden tot wijziging van de afspraken met het Regiecentrum.</p>
194 Bovenregionale voorzieningen Jeugd		
We onderkennen dat het vaak lastig is voor een (nieuwe) aanbieder om deze, vaak specialistische, ondersteuning op lokaal niveau te bieden en dit vormt dan ook een drempel. We willen bereiken dat er voor alle cliënten een goed aanbod gecontracteerd wordt, hoe klein het aantal ook is.		
196 WSW (Sociale werkvoorziening)		
We streven naar een geleidelijke afbouw van het aantal WSW'ers (in lijn met het Rijksbeleid). Hiervoor is mogelijk een beleidswijziging nodig.		<p>Vanaf 1 januari 2015 is de toegang tot de Wsw afgesloten. Het Wsw volume wordt elk jaar lager. Het Wsw budget daalt evenredig met de volumedaling. Daarnaast gaat de rijksbijdrage Wsw omlaag als gevolg van een efficiency-korting per arbeidsjaar. Empatec heeft met inzet van het herstructureringsprogramma Dwaan 2019 tijdig ingespeeld op deze krimp.</p>
		<p>Een van de belangrijke voorwaarden binnen programma Dwaan 2019 is het opbouwen van 20 plaatsen nieuw beschut werk in 2018. Zoals bij product 184 al staat aangegeven is dit een onderdeel dat vooralsnog achterblijft bij de ambitie.</p>
199 Correctiebudget		
Eerder is bepaald dat bij het opmaken van de totale begrotingsopzet voor (het huidige) Programma 1 het budget taakstellend zou zijn. Na de toedeling van geld per beleidsveld is er hier, in lijn met de afspraken, per jaarschijf sprake van een surplus. Omdat het bij meerdere beleidsvelden lastig was om de hoogte van budgetten vooraf exact in te schatten, gebruiken we het correctiebudget om verschillen af te dekken.		

De financiële afwijkingen

Product	Afwijking (minteken is nadeel)	S/I	Toelichting
Baten			
182 Wmo voorzieningen	-740.000	S	<u>Minder "Eigen bijdragen"</u> Door minder zorgvraag ontvangen we minder "Eigen bijdragen" dan begroot. Daarnaast was de Wmo tot 2015 qua eigen bijdragen voorliggend op de AWBZ. Vanaf 1 januari 2015 is dat niet meer zo. De verdeling van de eigen bijdragen is nu anders bij samenloop van verschillende wetten. Wet langdurige zorg (uitvoering bij het Rijk) heeft bij samenloop met Wmo vaak voorrang. Totaal nadeel: € 790.000. Het te verwachten structurele effect is in onderzoek.
		S	<u>Inkomsten regresrecht</u> Inkomsten vanuit het regresrecht leveren in 2016 een voordeel op van € 50.000. Het betreft afkoop van verzekeringsmaatschappijen voor personen die door een ongeval door schuld gebruik moeten maken van onze Wmo voorzieningen. De structurele doorwerking is in de bij PPN bij besparingsvoorstellen opgenomen.
Totaal	-740.000		

Product	Afwijking (minteken is nadeel)	S/I	Toelichting
Lasten			
160 Algemene voorzieningen sociaal domein	105.000	S	<u>Inloopvoorziening GGZ en MindUp</u> In overleg met aanbieders is afgesproken dat de middelen voor de inloopvoorzieningen worden verlaagd. De inloopvoorzieningen blijven nog wel in de huidige vorm bestaan. Voordeel € 105.000. De structurele doorwerking is in de PPN bij de besparingsvoorstellen opgenomen.
162 Jeugdgezondheidszorg	-76.000	S	<u>Veiligheidsregio</u> De Veiligheidsregio heeft voor het onderdeel GGD een afrekening gestuurd over 2015. Uit de kaderbrief van de Veiligheidsregio blijkt dat daarnaast de bijdrage verhoogd moet worden. De raad is hierover geïnformeerd op 8 juni 2016. De structurele doorwerking is in de PPN opgenomen.
182 Wmo voorzieningen	2.087.000	I	<u>Wmo voorzieningen</u> Er wordt minder gebruik gemaakt van de Wmo voorzieningen dan begroot (vervoer, rolstoel, woning). Het aantal aanvragen voor deze voorzieningen (en de grootte daarvan) blijft lastig in te schatten. Voordeel: € 306.000.
		S	<u>Wmo Begeleiding</u> Het beroep op de Wmo Begeleiding blijft ook dit jaar achter bij de initiële verwachting. Het gaat om Zorg in natura en Persoonsgebonden budget. Voordeel: € 1.585.000. Het te verwachten structurele effect is in onderzoek.
		I	<u>Huishoudelijke Hulp</u> De Wmo Huishoudelijke Hulp laat een tekort zien: € 48.000. Dit is inclusief de regeling Himmelsjek, waarvoor in 2016 een extra bijdrage vanuit de Huishoudelijke Hulp Toeslag (HHT) is opgenomen: € 200.000. Zie ook de afwijking bij de batenkant van product 910 (Algemene dekkingsmiddelen). De landelijke HHT-regeling vervalt per 2017. Daarvoor in de plaats komt een structurele (lagere) bijdrage van het Rijk. De

			<p>bijdrage loopt echter wel op tot en met 2021. Vanaf dat jaar zijn de kosten en de Rijksbijdrage in evenwicht. Om de Himmelsjek te kunnen behouden, zullen de <i>toekomstige</i> kosten worden gedekt uit de <i>huidige</i> HHT-gelden. Hiervoor moet een reserve worden ingesteld. Bedoelde kosten zijn gebaseerd op de al eerder aangehaalde verhoging van de huishoudelijke hulp tarieven.</p> <p>De voorziening Himmelsjek maakt overigens onderdeel uit van de innovatieopdracht thuisbegeleiding.</p>
		I	<p><u>Uitvoeringskosten Sociale Verzekeringsbank</u></p> <p>Het Rijk betaalt in 2016 deze kosten via een uitname uit het gemeentefonds. We hoeven de begrote kosten daardoor niet uit te geven. Voordeel: € 244.000.</p>
184 Participatie en re-integratie ondersteuning	-1.276.000	I	<p><u>Uitkeringsgerechtigden</u></p> <p>Het aantal uitkeringsgerechtigden laat een stijging zien. Na-deel: € 1.328.000.</p> <p>Dit is een trend die zich heeft doorgezet vanuit 2015. Voor 2015 is een aanvraag vangnetuitkering gedaan (zie pagina 16). Om het uitkeringsbestand en de kosten te laten dalen is het Actieplan uitstroombestemming opgezet.</p>
		I	<p><u>Bijstandsverlening zelfstandigen</u></p> <p>Er wordt een minder groot beroep gedaan op de Bbz (Besluit bijstandsverlening zelfstandigen). Voordeel: € 52.000.</p>
Totaal	840.000		

Saldo Programma 1	100.000		
--------------------------	----------------	--	--

Programma 2 Onderwijs en leefbaarheid

DOMEIN 1 Sociale verbondenheid, participatie, sociaal-cultureel kapitaal en veiligheid

Maatschappelijk effect

De gemeente biedt aan kinderen en jongeren tot en met 23 jaar optimale ontwikkelingskansen om volwaardig deel te nemen aan de samenleving. De gemeente staat dicht bij de inwoners met een ambitieuze en gebiedsgerichte invulling van een kernenbeleid en een clusteraanpak. Alle inwoners ervaren de gemeente als een veilige en leefbare woonomgeving.

Ontwikkelingen en realisatie

De tekst bij "Wat willen we bereiken?" is 1-op-1 overgenomen uit de begroting. We rapporteren op afwijkingen. We geven daarbij een korte puntsgewijze toelichting.

Wat willen we bereiken?	Op koers?	Toelichting
200 Onderwijs		
We willen een kwalitatief goed en passend onderwijsaanbod voor volwassenen realiseren.		
Kinderopvangorganisaties en peuterspeelzalen voldoen aan de wet Kinderopvang en de kwaliteitseisen Peuterspeelzaalwerk.		
220 Onderwijshuisvesting		
We willen op basis van het Integraal Huisvestingsplan ook op langere termijn een adequate, kwalitatief goede huisvesting van de onderwijsinstellingen waarborgen.		Krimp/huisvesting Krimp is een aandachtspunt bij de huisvesting van scholen. Scholenfusies zorgen dit jaar voor een financiële afwijking. Doordat het om relatief nieuwe schoolgebouwen gaat betreft het een hoge boekwaarde die moet worden afgeboekt.
We huisvesten alle scholen in onderwijsgebouwen die wat omvang en kwaliteit betreft voldoen aan de wet.		
250 Leefbaar		
We streven naar een vitale, sterke en solidaire samenleving waar inwoners elkaar ondersteunen. De interventies op het gebied van leefbaarheid en sociale cohesie in de dorpen en steden stemmen we op elkaar af. 'De mienskip' staat centraal.		Mfc's, dorphuizen en wijkgebouwen Medio 2016 is een besluit genomen over de omvorming van budget- en exploitatiesubsidies voor mfc's, dorpsuizen en wijkgebouwen. Er is gekozen voor een eenmalig toe te kennen bedrag met aanvullende besluiten op maat (zoals over sportmaterialen). Het gaat dan om gebouwen in Oppenhuizen, Nijland, Heeg, Woudsend en Oudega.
Stads-, dorps- en wijkbelangen behartigen de collectieve belangen en zijn onze gesprekspartner.		
We zetten in op instandhouding en optimalisering van fysieke plekken, waar mensen elkaar in de directe leefomgeving ontmoeten en activiteiten ontplooiën. Het gaat om bestaande dorpsuizen, multifunctionele centra en wijkgebouwen.		
Voor jongeren zorgen we voor veilige, sociale en gezonde ontmoetingsplekken in de vorm van vrijwillige jeugdwerkorganisaties en keten.		

De financiële afwijkingen

Product	Afwijking (minteken is nadeel)	S/I	Toelichting
Lasten			
220 Onderwijshuisvesting	-1.500.000	I	Afschrijving waarde voormalige schoolgebouwen Door scholenfusies krijgt de gemeente de schoolgebouwen die niet langer door onderwijs worden gebruikt 'om niet' terug van schoolbesturen. Per 1 augustus 2016 is dit het geval bij de schoolgebouwen in Ferwoude, Wons en Kimsward. Deze drie gebouwen vallen van rechtswege (economisch claimrecht) terug naar de gemeente. In deze drie situaties is (in tegenstelling tot voorgaande sluitingen) sprake van een hoge boekwaarde vanwege recente investeringen in nieuwbouw en groot onderhoud. De markt-

			waarde van deze drie panden ligt een stuk lager dan de boekwaarde. Het verschil tussen kapitaallasten en marktwaarde moet in 2016 boekhoudkundig gezien eenmalig worden afgeschreven. Totaal nadeel: € 1,5 miljoen.
Totaal	-1.500.000		

Saldo Programma 2	-1.500.000		
--------------------------	-------------------	--	--

Programma 3 Sport, kunst en cultuur

DOMEIN 1 Sociale verbondenheid, participatie, sociaal-cultureel kapitaal en veiligheid

Maatschappelijk effect

Alle inwoners van Súdwest-Fryslân, zowel jong als oud, hebben of krijgen de mogelijkheid zowel actief als passief deel te nemen aan sport en beweging. Er is een groot aanbod en een grote diversiteit op het gebied van kunst en cultuur.

Ontwikkelingen en realisatie

De tekst bij “Wat willen we bereiken?” is 1-op-1 overgenomen uit de begroting. We rapporteren op afwijkingen. We geven daarbij een korte puntsgewijze toelichting.

Wat willen we bereiken?	Op koers?	Toelichting
300 Sport		
<i>Sport en bewegen</i> We willen dat 60% van de inwoners minimaal 40 weken per jaar sport en dat 70% van de inwoners voldoet aan de combinorm voor sport en bewegen (vijf dagen een half uur actie). Het aantal sporters, in competitie of wedstrijdverband willen we optimaliseren. We streven er naar dat 35% van de inwoners lid is van een sportvereniging. We maken alle scholen bekend met het ondersteuningsaanbod van de gemeente. We stimuleren alle scholen om per week twee kwalitatief goede lessen bewegingsonderwijs te geven. 80% van de basisscholen werkt met een vakwerkplan voor het bewegingsonderwijs en een beweegmethode. Minimaal de helft van de basisscholen heeft een sporten beweegaanbod na schooltijd. We zorgen dat alle relevante samenwerkingspartners (CJG, fysiotherapeuten etc.) bekend zijn met het sport- en beweegaanbod in de gemeente. Ook willen we dat driekwart van alle sport- en beweegdocenten voor ouderen een valpreventie cursus gevolgd heeft en aandacht besteedt aan valpreventie in de les.		
<i>Talenten en evenementen</i> We ondersteunen talenten en drie soorten (sport)evenementen (regionaal, nationaal en internationaal) ter stimulering en bevordering van de deelname aan de sportverenigingen en bevordering van de economie.		
<i>Sportaccommodaties</i> We gaan door met het realiseren van sportaccommodaties die een bijdrage leveren aan het gemeentelijk sport- en beweegbeleid.		
310 Kunst en cultuur		
<i>Cultuur</i> We willen met cultuuractiviteiten de aantrekkingskracht van de gemeente voor inwoners en toeristen vergroten met het oog op de identiteit en gezamenlijke trots waarvoor cultuur in Súdwest-Fryslân zorgt. We willen de relatie tussen cultuur en leefbaarheid als verbindende factor in de samenleving en het effect op de ruimtelijke kwaliteit verder verdiepen.		
<i>Musea</i> We ondersteunen musea, die op kwalitatieve wijze bijdragen aan het bewaren, ontwikkelen en uitdragen van de identiteit en de geschiedenis van onze gemeente. De door de gemeente gesubsidieerde musea moeten op termijn in het bezit zijn van een (voorlopige) museumregistratie. We stimuleren dat musea meer focus leggen op hun collectie- en publiekstaak. We ondersteunen innovatieve activiteiten die gericht zijn op vernieuwing van programmering en presentatie, verbetering van de publieksgerichtheid, deskundigheidsbevordering en meer of nieuwe vormen van samenwerking tussen de musea of met andere culturele instellingen.		

Amateurkunst

We stellen de amateurkunst in staat een bijdrage te leveren aan een vitale, sterke en solidaire samenleving, aan de leefbaarheid binnen dorpen, wijken en kernen, aan de sociale binding en aan de kwaliteit van het samenleven. We stimuleren muziekverenigingen die onze gemeente (inter)nationaal op de kaart zetten.

Culturele organisaties

We stellen de aanwezige culturele organisaties in staat om een bijdrage te leveren aan een vitale, sterke en solidaire samenleving, aan de leefbaarheid binnen dorpen, wijken en kernen, aan de sociale binding en aan de kwaliteit van het samenleven.

Lokale omroep

We houden een lokale omroep in stand om de betrokkenheid bij de eigen leefomgeving te verbeteren. We stimuleren het verspreiden van lokaal nieuws en de bekendheid van lokale gebeurtenissen.

We hebben Omroep Súdwest ingehuurd om een rapportagereeks te maken over ons groenonderhoud. De korte filmpjes geven een beeld van de werkzaamheden binnen de verschillende seizoenen en de vakkennis en bevatten ook persoonlijke verhalen van medewerkers. Inwoners krijgen door deze reeks een goed beeld van de visie op het groenonderhoud.

Bibliotheeken

We hebben een toekomstbestendige visie op het bibliotheekwerk. We hebben inmiddels een nota Bibliotheekbeleid vastgesteld.

Cultuur Kwartier Sneek

Het Cultuur Kwartier Sneek (Theater, Atrium en Poppodium) zorgt voor een breed en met het cultuurveld afgestemd cultureel en cultuureducatief aanbod.

Culturele Hoofdstad 2018

We willen ons, als tweede gemeente van Fryslân, actief opstellen voor het ten uitvoer brengen en invulling geven aan CH2018.

De financiële afwijkingen

Product	Afwijking (minteken is nadeel)	S/I	Toelichting
Lasten			
300 Sport	-230.000	S	<u>Groot onderhoud It Rak (Sneek)</u> Vastgoed Zwembad Sneek BV is verantwoordelijk voor het onderhoud aan zwembad It Rak. Deze Vastgoed BV draait al een aantal jaren verlies, als gevolg een vennootschapsbelastingtechnische wijziging in de afschrijvingsmethodiek. De gemeente is voor 51% eigenaar van de Vastgoed BV, de kosten voor het groot onderhoud van It Rak komen voor 51% voor onze rekening. De bedragen hebben betrekking op 2015 (€ 91.000) en 2016 (€ 139.000). Hierover is besloten in de aandeelhoudersvergadering (februari 2016). Dit probleem is ook benoemd in de zwembadvisie (door de raad vastgesteld op 19 februari 2015). De structurele doorwerking en de gevolgen voor de taakstelling op Sport, is in onderzoek.
Totaal	-230.000		
Saldo Programma 3	-230.000		

Programma 4 Veiligheid, orde, handhaving en toezicht

DOMEIN 1 Sociale verbondenheid, participatie, sociaal-cultureel kapitaal en veiligheid

Maatschappelijk effect

De gemeente versterkt samen met veiligheidspartners, burgers en bedrijven de veiligheid in Súdwest-Fryslân en het veiligheidsgevoel van haar inwoners en bezoekers.

Ontwikkelingen en realisatie

De tekst bij “Wat willen we bereiken?” is 1-op-1 overgenomen uit de begroting. We rapporteren op afwijkingen. We geven daarbij een korte puntsgewijze toelichting.

Wat willen we bereiken?	Op koers?	Toelichting
400 Openbare orde en veiligheid		
We willen vitale en leefbare wijken waarin alle bewoners zich veilig voelen en bereid zijn de veiligheid te bevorderen. Ook willen we een effectieve samenwerking van alle verantwoordelijke lokale partners. Dit moet leiden tot het terugdringen van overlast en inbraken. We willen een veilige en schone woon-, werk- en leefomgeving voor zowel de inwoners, ondernemers als de bezoekers van Súdwest-Fryslân. Een multidisciplinaire aanpak met interne en externe partners om de veiligheid (objectief en subjectief) op een aanvaardbaar peil te brengen en te houden. Verder willen we een verbetering van naleefgedrag door inwoners, instellingen en bedrijven.		
410 Brandweer en rampenbestrijding		
We willen de kans op branden, calamiteiten en (bij incidenten) schade zo veel mogelijk voorkomen. We zetten op het gebied van brandveiligheid de komende jaren in op een verhoging van zelfredzaamheid bij inwoners en (vooral) bedrijven. Met als doel het structureel minder uitrukken van de brandweer binnen Súdwest-Fryslân. Dit in het kader van de geregionaliseerde brandweer binnen de Veiligheidsregio. We willen dat de gemeentelijke rampenbestrijdingsorganisatie voldoet aan minimaal de wettelijke- en regionaal gestelde eisen voor een doelmatige en doeltreffende bestrijding van incidenten, zware ongevallen en rampen. We willen de schadelijke gevolgen van incidenten, rampen of zware ongevallen voor personen, dieren en/of goederen en het milieu beperken.		

De financiële afwijkingen

Product	Afwijking (minteken is nadeel)	S/I	Toelichting
Lasten			
410 Brandweer en rampenbestrijding	-65.000	S	<u>Veiligheidsregio</u> De Veiligheidsregio heeft voor het onderdeel Brandweer een afrekening gestuurd over 2015. Uit de kaderbrief van de Veiligheidsregio blijkt dat daarnaast de bijdrage verhoogd moet worden. De raad is hierover geïnformeerd op 8 juni 2016. De structurele doorwerking is in PPN opgenomen.
Totaal	-65.000		
Saldo Programma 4	-65.000		

Programma 5 Ruimte, wonen, economische verscheidenheid, sleutelsectoren, gastheerschap

DOMEIN 2 Ruimtelijke en economische draagkracht, gastheerschap, infrastructuur en duurzame groei

Maatschappelijk effect

Súdwest-Fryslân is een ontwikkelgemeente waarbij een balans bestaat tussen stad en platteland en de gemeente een verbindende schakel is tussen de omliggende regio's over land en water. Er is een prettige leefomgeving voor alle huidige en de toekomstige inwoners met voldoende ruimte om tijdens alle levensfasen goed en betaalbaar te wonen. Er is een sterke economische structuur met oog voor dynamiek en innovatie in lokale en (boven)regionale economie. Om de gemeente op economisch gebied een belangrijke rol te kunnen laten spelen is Súdwest-Fryslân goed bereikbaar zowel over land als over water. Er is een groot aanbod en een grote diversiteit op het gebied van toerisme en recreatie, cultureel erfgoed en type landschappen, die we behouden en versterken. Voor beleidsmatig wenselijke ontwikkelingen die bijdragen aan de economische kracht vindt facilitering plaats binnen specifiek in het leven geroepen complexen voor grondexploitatie.

Ontwikkelingen en realisatie

De tekst bij "Wat willen we bereiken?" is 1-op-1 overgenomen uit de begroting. We rapporteren op afwijkingen. We geven daarbij een korte puntsgewijze toelichting.

Wat willen we bereiken?	Op koers?	Toelichting
500 Ruimtelijke ontwikkeling		
We willen een aantrekkelijk woon-, werk- en leefomgeving creëren voor inwoners, bedrijven en bezoekers. Met actuele bestemmingsplannen met een voldoende plancapaciteit om de taakstelling voor wonen, bedrijvigheid en voorzieningen te realiseren. Het maakt een efficiënte vergunningverlening mogelijk. We willen planologisch flexibel in kunnen spelen op ontwikkelingen in de landbouw, binnen de geldende milieueisen. We willen ontwikkelkansen benutten in de driehoek Kornwerderzand-Zurich-Makkum als poort naar Fryslân op gebied van economie, water en mobiliteit, met als verbinding de Afsluitdijk, het Unesco Werelderfgoed Waddenzee en het achterland. We gaan ons ook sterk maken voor de nieuwe grote sluis op Kornwerderzand om daarmee nieuwe impulsen te geven aan de maritieme sector.		
510 Wonen		
We willen een woningvoorraad en leefomgeving die aansluit bij de toekomstige behoefte. Súdwest-Fryslân biedt voldoende kwalitatief goede woningen, toegespitst op ontwikkelingen zoals de vergrijzing. We geven specifieke aandacht aan passende woonruimte voor kwetsbare doelgroepen zoals mensen met lagere inkomens en starters op de woningmarkt. De woningen en de voorzieningen in wijk en dorp zijn afgestemd op de toekomstige behoefte, zoals van ouderen.		
520 Economische zaken		
We willen werkgelegenheidsgroei realiseren via meerdere lijnen. We willen het aantal arbeidsplaatsen laten toenemen met 1% per jaar. Het aantal werkzoekenden willen we terugbrengen tot maximaal 5% in 2020 en het uitkeringsbestand met 10%. We stimuleren dit onder andere door gebruik te maken van "tegenprestaties" en "omscholingsprojecten". We gaan voor een verbetering van de situatie op de arbeidsmarkt, bevordering van het innovatieklimaat en we bieden uitstekende vestigingsvoorwaarden voor nieuwe bedrijven. We willen onderwijs en bedrijfsleven zo optimaal mogelijk ondersteunen met het bij elkaar brengen van vraag en aanbod. We willen hierdoor de arbeidsmarkt "veerkrachtiger" maken. Onze rol is ondersteunend, dienstbaar en faciliterend richting inwoners en ondernemers.		

530 Toerisme en recreatie

We willen samen met de nieuwe provinciaal brede regiomarketing-organisatie een sterk regionaal toeristisch platform neerzetten in Zuidwest Friesland (werktitel: 'Toeristisch Huis Zuidwest-Friesland'). We willen weten of bij ons de verblijfsaccommodaties voldoende divers zijn.

540 Cultureel erfgoed

We gaan zorgvuldig om met aanwezige cultuur-historische waarden die we waarderen/beschermen.

550 Vastgoed

We willen het gemeentelijk vastgoed zo optimaal en digitaal mogelijk beheren. We willen inzetten op het onderhouden, afstoten (waar mogelijk), verwerven (indien wenselijk), verhuren en (her)bestemmen van gemeentelijke gronden, verspreid gemeentelijke water en vastgoed.

560 Bouwgrondexploitatie

We willen de verhouding tussen inkomsten en uitgaven verder verbeteren, waardoor we komen tot gezonde grondexploitaties.

De financiële afwijkingen

Product	Afwijking (minteken is nadeel)	S/I	Toelichting
Baten			
500 Ruimtelijke ontwikkeling	1.400.000	I I	<u>Extra bouwleges algemeen</u> Vanwege een stijging van het aantal reguliere bouwaanvragen verwachten we extra leges: € 300.000. We maken hierdoor wel extra kosten: zie bij de lastenkant van product 500. <u>Extra bouwleges windmolenpark</u> In verband met de geplande aanleg van Windpark Fryslân worden extra leges verwacht: € 1.100.000. We maken wel extra kosten: zie bij de lastenkant van product 500.
520 Economische zaken	300.000	I	<u>Verkoop aandelen Enexis</u> De verkoop ligt vermoedelijk € 200.000 hoger dan begroot. Ook is een niet-geraamde dividenduitkering over deze aandelen ontvangen: € 100.000.
550 Vastgoed	430.000	I	<u>Verkoop grond/gebouwen</u> Extra opbrengst door verkoop van meerdere grotere stukken grond (€ 400.000) en een voormalig schoolgebouw (€ 30.000).
Totaal	2.130.000		

Product	Afwijking (minteken is nadeel)	S/I	Toelichting
Lasten			
500 Ruimtelijke ontwikkeling	-500.000	I I	<u>Afwikkeling bouwaanvragen algemeen</u> In verband met een stijging van het aantal bouwaanvragen is extra personeel nodig om de aanvragen af te handelen. Extra kosten: € 200.000. Hiertegenover staat een stijging van de bouwleges: zie bij de batenkant van product 500. <u>Afwikkeling bouwaanvraag windmolenpark</u>

			In verband met de aanleg van Windpark Fryslân is extra personele inzet nodig om deze bouwaanvraag goed te behandelen. Extra kosten € 300.000 in 2016. Eenzelfde bedrag is nodig voor 2017. Hiervoor wordt een reservering gevraagd (zie pagina 42). Tegenover deze personele inzet staat een stijging van de bouwleges: zie bij de batenkant van product 500.
Totaal	-500.000		

Saldo Programma 5	1.630.000		
--------------------------	------------------	--	--

Programma 6 Wegen, water en groen (incl. parkeren)

DOMEIN 2 Ruimtelijke en economische draagkracht, gastheerschap, infrastructuur en duurzame groei

Maatschappelijk effect

De staat van het onderhoud en de kwaliteit van wegen, water en openbaar groen draagt bij aan een leefbare woon-, werk- en leefomgeving. De openbare ruimte is goed begaanbaar en veilig voor al haar gebruikers: 'de basis op orde'.

Ontwikkelingen en realisatie

De tekst bij "Wat willen we bereiken?" is 1-op-1 overgenomen uit de begroting. We rapporteren op afwijkingen. We geven daarbij een korte puntsgewijze toelichting.

Wat willen we bereiken?	Op koers?	Toelichting
600. Beheer wegen en verkeersveiligheid		
<p><u>Wegen</u></p> <p>We streven naar veilige wegen, fiets- en wandelpaden, water en kunstwerken. We willen een goed en duurzaam onderhoud. We bevorderen de doorstroom en verkeersveiligheid van alle weggebruikers. We houden doorgaande wegen tijdens gladheid berijdbaar. Straatmeubilair moet veilig, duurzaam en functioneel zijn. Voor beheer en onderhoud moet voldoende structureel geld zijn. Onderhoud voeren we planmatig uit en we maken werk-met-werk (combinatie verkeersveiligheidsdoelstellingen/onderhoud). We komen zo tot een financieel duurzame en efficiënte aanpak. Waar nodig verbeteren we de aansluiting op het landelijke wegennet. Een oplossing voor knelpunt Joure is hier van belang.</p>		<p><u>Wegen</u></p> <p>Het geplande onderhoudswerk voor dit jaar verloopt volgens plan. De middelen die in 2015 ingehouden zijn, worden dit jaar als nog beschikbaar gesteld voor onderhoud. De voorbereidingen voor het uitvoeren van de betreffende werken zijn in volle gang.</p> <p>Eind 2016 leggen we de Nota Kapitaalgoederen 2.0 voor aan de raad. In de voorbereiding hiervoor komt naar voren dat goede stappen zijn gezet om het vastgestelde onderhoudsniveau te bereiken. Wel is gebleken dat het areaal wegen de afgelopen jaren is toegenomen. Het budget is hier niet op aangepast. In samenhang met bezuinigingen levert dit een discrepantie op. De exacte impact vraagt intern om een verdere afstemming. Ook in samenhang met aspecten als achterstallig onderhoud. Meer informatie volgt eind 2016.</p>
<p><u>Openbare Verlichting</u></p> <p>We streven naar een goed functionerende, duurzame, innovatieve openbare verlichting. We waarborgen niet alleen de verkeersveiligheid, maar ook de sociale veiligheid en leefbaarheid. We werken samen met de collectieve Stichting Openbare Verlichting Fryslân (OV Fryslân) als uitvoerder van het regulier beheer en onderhoud openbare verlichting. We zetten in op (verdere) energiereductie op weg naar een klimaatneutraal Súdwest-Fryslân in 2030 (zie ook Programma 7).</p>		
610. Beheer waterwegen		
<p>We willen met het onderhoudsbeheer van de waterwegen en de kwaliteit van het water een goed gastheerschap waarborgen. Het ondersteunt het economisch belang als watersportgemeente. We streven naar een goede, duurzame onderhoudsstaat van vaarwegen, overige waterpartijen, nautische faciliteiten en bruggen. We bevorderen zo de doorstroming en veiligheid van alle vaarweggebruikers (zowel economisch als toeristisch/recreatief). Het watersysteem moet schoon, duurzaam en veilig zijn. De havens moeten duurzaam en gastvrij zijn met op watersporttoerisme afgestemde voorzieningen. De brugbediening sluit aan bij provinciale afspraken en bij het toeristisch aanbod. We willen meewerken aan ontwikkelingen als uitvloeisel van de Waterwet (2009), zoals de overdracht vaarwegen en overdracht stedelijk water. We kiezen een integrale benadering. We zoeken koppelkansen met lopende projecten in de watersportkernen. Bijvoorbeeld voor kades en aanlegplaatsen (als onderdeel van Masterplannen).</p>		<p><u>Waterbouwkundige kunstwerken</u></p> <p>Het geplande onderhoudswerk voor dit jaar verloopt volgens plan. Op korte termijn ligt de prioriteit bij het baggeren van vaarwegen die overgedragen worden aan de provincie. Hiervoor krijgen we subsidie van de provincie onder voorwaarde dat de aangewezen vaarwegen voor het 2^e kwartaal 2017 gebaggerd zijn.</p> <p>Het uitvoeren van een oeverscan om de kwaliteit van oevers te inspecteren is in voorbereiding en dit jaar gereed.</p> <p>Eind 2016 leggen we de Nota Kapitaalgoederen 2.0 voor aan de raad. In de voorbereiding hiervoor komt een punt van zorg over de waterbouwkundige kunstwerken naar voren. De omvang van met name oevers en kaden is veel groter dan in 2011 is aangenomen. Daarnaast is er bij de waterbouwkundige kunstwerken sprake van achterstanden. De exacte impact vraagt intern om een verdere afstemming. Meer</p>

informatie volgt eind 2016.

Begin 2016 is in samenwerking met diverse partijen het project Wâlkant op Oarder gestart. Middels dit project krijgen mensen een opleiding en werkervaring in de waterbouw.

Vaarwegen

De focus bij het beheer van waterwegen ligt op de overdracht vaarwegen en stedelijk water (naar provincie en waterschap). De overdracht vaarwegen wordt in het 1^e kwartaal 2017 afgerond. Voor de overdracht stedelijk water zijn we volop bezig om te komen tot een overeenkomst.

Blauwe Vlag

De Blauwe Vlag wordt jaarlijks toegekend aan stranden en jachthavens die voldoen aan een aantal milieu-eisen. In 2015 ontving Súdwest-Fryslân wereldwijd de meeste blauwe vlaggen voor havens. Met een totaal aan acht vlaggen heeft Súdwest-Fryslân zich internationaal op de kaart gezet. Dit jaar is ook Workum toegevoegd.

Brugbediening

Er is dit jaar een Werkgroep Harmonisatie Brug- en Sluisbediening gestart om te kijken of er meer afstemming kan plaatsvinden binnen de provincie.

620. Beheer openbaar groen

We streven naar een gezonde, gevarieerde, veilige en verzorgde groene aankleding van de openbare ruimte. De openbare ruimte is afgestemd op de doelgroepen. Het beheer en onderhoud past binnen de financiële kaders. We gaan uit van een gevarieerd en gezond bomenbestand (in soort en leeftijd). We houden rekening met landschapstype en woonkern. We hebben extra aandacht voor beschermingswaardige en monumentale bomen. Ons groenbeheer is duurzaam, waarbij flora en fauna zich goed kunnen ontwikkelen. Voor een efficiënt beheer is eenheid nodig in werkwijze. Bij de uitvoering hebben we aandacht voor social return. Verder bevorderen we de betrokkenheid van inwoners en geven bijpassende voorlichting. We gaan uit van voldoende speelvoorzieningen voor kinderen van 0-18 jaar. De voorzieningen zijn veilig en aantrekkelijk. Onze begraafplaatsen liggen er goed verzorgd bij en stralen rust en respect uit.

Onkruidbestrijding

Door de keuze om te stoppen met chemische onkruidbestrijding op verharding is het onderhoudsniveau verlaagd van basis naar laag. Dit leidt tot veel vragen en klachten. Eind 2016 leggen we de Nota Kapitaalgoederen 2.0 voor aan de raad. Dan krijgt dit aspect ook de aandacht.

630. Parkeren

We streven naar voldoende parkeercapaciteit bij woningen, voorzieningen en bij de historische kernen. Op plaatsen met een schaarste aan parkeergelegenheid, willen we het gebruik van de parkeervoorzieningen regelen op een klantvriendelijke manier.

De financiële afwijkingen

Product	Afwijking (minteken is nadeel)	S/I	Toelichting
Lasten			
600 Wegenbeheer	-100.000	S	<u>Extra waterschapslasten</u> Het Wetterskip heeft vastgelegd dat eigenaren van verharde oppervlakken waterschapslasten moeten betalen. Extra kostenpost: € 100.000. De structurele doorwerking is opgenomen in de PPN.
Totaal	-100.000		

Product	Afwijking (minteken is nadeel)	S/I	Toelichting
Baten			
650 Handhaving en toezicht (parkeren)	-295.000	S	<u>Parkeren</u> Evenals vorige jaren verwachten we een tekort op parkeerinkomsten. Nadeel € 150.000. Daarnaast wordt vanaf 2016 geen doeluitkering meer van het Rijk ontvangen voor controle parkeerboetes. Extra nadeel: € 45.000. Aanvullend wordt, door een verschuiving van de prioriteiten t.a.v. parkeercontrole en invoering van nieuwe systemen (betalen met smartphone en slagbomen in de parkeergarages waardoor altijd genoeg parkeergeld wordt betaald) de raming niet gehaald. Extra nadeel: € 100.000. De structurele doorwerking is opgenomen in de PPN.
Totaal	-295.000		

Saldo Programma 6	-395.000		
--------------------------	-----------------	--	--

Programma 7 Milieuzorg, energie en duurzame groei

DOMEIN 2 Ruimtelijke en economische draagkracht, gastheerschap, infrastructuur en duurzame groei

Maatschappelijk effect

Duurzaamheid is in Súdwest-Fryslân een verbindend element voor haar bewoners, ondernemers en gebruikers. Ze zijn tevreden over de kwaliteit van de fysieke leefomgeving. Ontwikkelingen richten zich op het voorzien in de huidige behoefte zonder de belangen van toekomstige generaties in gevaar te brengen.

Ontwikkelingen en realisatie

De tekst bij “Wat willen we bereiken?” is 1-op-1 overgenomen uit de begroting. We rapporteren op afwijkingen. We geven daarbij een korte puntsgewijze toelichting.

Wat willen we bereiken?	Op koers?	Toelichting
700. Milieu- en duurzaamheidsbeleid <i>Voorbeeldfunctie</i> Als gemeentelijke organisatie hebben we een voorbeeldfunctie als het gaat om duurzaamheid. <i>Energieneutraal</i> We zijn energieneutraal en wekken onze energie lokaal op met een mix van duurzame bronnen uit de omgeving. We leveren energie aan gebieden buiten onze gemeente die niet de mogelijkheden hebben om duurzame energie op te wekken (Duurzaamheidsvisie). <i>Schoon Water</i> We zijn zuinig op ons water en houden onze waterkringlopen gesloten, schoon en gezond (Duurzaamheidsvisie).	!	<u>Inkoop energie</u> Stichting Openbare Verlichting Fryslân onderzoekt de mogelijkheden tot aanpassing van uitgangspunten rond de verduurzaming van het energieverbruik. Het gaat dan bijvoorbeeld om de vervanging van grijze stroom met groene certificaten door een volledig groene inkoop. Daarbij valt te denken aan het hanteren van Garanties van Oorsprong uit de eigen provincie. De verkenning leidt naar verwachting nog niet tot een gewijzigde aanpak in 2016.
710. Riolerings We houden het bestaande riool in stand om het stedelijk afval- en regenwater doelmatig in te zamelen en te transporteren. Waar nodig komen we tot verbeteringen. We stemmen het beheer af op andere gemeentelijke (beheers)taken. Over dat beheer en de zorg voor het water communiceren we op een effectieve manier (intern en extern). We gaan uit van een kostendekkend tarief voor rioolheffingen, met zo laag mogelijke kosten.	✓	
720. Reiniging We streven naar een kostendekkend tarief voor afvalstoffenheffing en reinigingsrechten én naar verlaging van de kosten voor de inzameling en verwerking van huishoudelijk afval. De dienstverlening en de milieuscore mogen niet verslechteren. We gaan het zwerfafval structureel terugdringen door een langjarige aanpak vanuit het zwerfafvalbeleid.	✓	
730. Energiebeheer We geven het goede voorbeeld als het gaat om het besparen en duurzaam opwekken van energie bij gemeentelijke gebouwen.	✓	

De financiële afwijkingen

Niet van toepassing.

Programma 8 Dienstverlening, bestuur en burgerzaken

DOMEIN 3 Dienstverlening, bestuur en middelen

Maatschappelijk effect

De gemeente staat dicht bij de burgers en is daarbij een betrouwbare, open en betrokken partner. De gemeente heeft een proactieve en flexibele houding naar haar burgers en maatschappelijke partners. Dit vertaalt zich in een moderne, klantgerichte dienstverlening waarbij de klant centraal staat en geldt voor burgers, bedrijven en maatschappelijke instellingen.

Ontwikkelingen en realisatie

De tekst bij “Wat willen we bereiken?” is 1-op-1 overgenomen uit de begroting. We rapporteren op afwijkingen. We geven daarbij een korte puntsgewijze toelichting.

Wat willen we bereiken?	Op koers?	Toelichting
800. Algemeen bestuur De Raad geeft actief inhoud aan zijn volksvertegenwoordigende rol en geeft vorm aan de kaderstellende en controlerende rol. We streven naar transparante besluitvorming in de raad. We bevorderen de legitimiteit van het gemeentelijk beleid en een democratisch bestuur, met name door openbare en toegankelijke informatie. We verbeteren de communicatie (intern/extern).		
810. Rechtsbescherming We willen dat inwoners optimaal gebruik kunnen maken van rechtsbeschermingsmogelijkheden. We handelen bezwaarschriften zorgvuldig en tijdig af. Inwoners moeten eenvoudig een klacht kunnen indienen. We behandelen die klacht op tijd, zorgvuldig en objectief. Ambtenaren moeten klachten snel herkennen en doorsturen naar de klachtencoördinator. We willen bij klachten gebruik maken van mediationvaardigheden. We zien bezwaarschriften en klachten als mogelijkheid om werkprocessen te verbeteren. We willen starten met een integriteitsbeleid. Met als uitgangspunt dat de inwoner volledig op ons moet kunnen vertrouwen (raad, college en organisatie).		
820. Bestuursondersteuning. Vanuit strategische speerpunten bereiken we vaker de (landelijke) pers. We zetten Súdwest-Fryslân op de kaart bij (toekomstige) inwoners en ondernemers en indirect ook toeristen. Beleid maken we met de doelgroepen. Gemeentelijke informatie is toegankelijk en openbaar. Foar wat it Frysk Taalbelied oanbelanget wurkje we oan mear sichtberens fan it Frysk en it Fryskeigene yn de iepenbiere romte en iepenbiere fermiddens.		
830. Bestuurlijke samenwerking. We willen als gemeente niet alleen bijzonder zijn vanwege het unieke karakter van Súdwest-Fryslân als gebied, maar ook als gemeente met bestuurskracht. Een gemeente met het strategische vermogen om grote uitdagingen en ontwikkelingen zelfstandig op te pakken. Met ook de kracht om gestelde doelen te bereiken voor haar inwoners. We willen een toonaangevende, sterke en betrouwbare partner zijn voor alle maatschappelijke regelingen, samenwerkingsverbanden en overheidslagen. We ondersteunen de keuze van de gemeente Littenseradiel om via herindeling vijftien dorpen aan Súdwest-Fryslân toe te voegen (per 1 januari 2018).		De gemeente is bestuurlijk zeer actief in de regio, o.a. samen met De Fryske Marren en de provincie Fryslân. De voorbereidingen voor de herindeling van de gemeente Littenseradiel zijn in volle gang. Deze herindeling wordt in projectverband opgepakt, waarbij onze gemeente intensief is betrokken. Het voornemen is om bij de herindeling uit te gaan van de lichte variant. Deze is gebaseerd op de nieuwe mogelijkheid die de minister op 30 juni 2015 heeft geboden om gebruik te maken van een ‘lichte samenvoeging’. Met name op het terrein van administratieve lasten levert dit voordelen op. Ook staat de niet op te heffen gemeen-

		te niet onder preventief financieel toezicht op grond van artikel 21 Wet algemene regels herindeling en blijven de burgemeester en het ambtelijk apparaat van deze gemeente in functie. Herindelingsverkiezingen zijn wel nodig.
840. Burgerzaken.		
We willen een zo optimaal mogelijk opzet van openingstijden met een balans tussen werken met en zonder afspraak. We zorgen voor een goede afwikkeling van de administratieve procedures rond het verblijf van de bewoners in het asielzoekerscentrum (AZC). Met continuering van de huidige kwaliteit van de dienstverlening en de diverse (basis)registraties.		Het nieuwe gemeenteloket aan de Merk in Workum geopend (4 juli). Het loket heeft een plek in het Cultuurhuis. Inwoners kunnen hier terecht voor onder andere het aangeven van de geboorte van een kind, een uittreksel uit het bevolkingsregister en het doorgeven van een verhuizing.

De financiële afwijkingen

Niet van toepassing

Programma 9 Algemene dekkingsmiddelen

DOMEIN 3 Dienstverlening, bestuur en middelen

Maatschappelijk effect

De gemeente heeft een gezonde financiële huishouding. De inwoner krijgt waar voor zijn geld.

Ontwikkelingen en realisatie

De tekst bij “Wat willen we bereiken?” is 1-op-1 overgenomen uit de begroting. We rapporteren op afwijkingen. We geven daarbij een korte puntsgewijze toelichting.

Wat willen we bereiken?	Op koers?	Toelichting
900. Treasury		
We willen het geldmiddelenbeheer zo efficiënt mogelijk uitvoeren.		
910. Algemene dekkingsmiddelen		
We willen de maximale algemene dekkingsmiddelen verwerven.		
920. Uitvoering Wet WOZ		
We willen in eigen beheer zorgen voor een waardering van onroerende zaken die aansluit bij marktprijzen.		
930. Gemeentelijke belastingen		
We willen een efficiënte, tijdige en volledige belastingheffing. We willen geen verhogingen van de plaatselijke belastingen en passen het bedrag alleen aan de inflatie aan.		

De financiële afwijkingen

Product	Afwijking (minteken is nadeel)	S/I	Toelichting
Baten			
900 Treasury	-410.000	S	<u>Aanpassing voorschriften BBV</u> De commissie BBV heeft een nieuwe notitie grondexploitatie uitgebracht. Hierdoor is de rentetoerekening aan de Materiële Vaste Activa (voorheen de Niet in exploitatie genomen gronden (Niegg)) volledig vervallen. Er ontstaat hierdoor in 2016 een nadeel: € 540.000. De structurele doorwerking is opgenomen in de PPN. (NB In de PPN wordt het negatieve effect rond de extra rentetoerekening bij Materiële Vaste Activa gecompenseerd door een positief effect rond de afschrijving m.b.t. investeringen met een maatschappelijk nut. Dit positieve effect doet zich echter pas voor vanaf 1 januari 2017)
		I	<u>Extra uitkering BNG</u> Het jaarverslag van de Bank Nederlandse Gemeenten gaat uit van een extra uitkering. Voordeel: € 130.000.
910 Algemene dekkingsmiddelen	2.605.000	I	<u>Algemene uitkering Meicirculaire 2016</u> In de Meicirculaire is een verhoging van de algemene uitkering aangekondigd. Het geeft een extra vrij te besteden deel: € 1.042.000.
		I	<u>Huishoudelijk Hulp Toeslag (HHT)</u> Net als in 2015 ontvangen we een incidenteel bedrag voor

			HHT: € 1.563.000. Deze decentralisatie uitkering komt in 2017 te vervallen. De gelden zetten we in voor de Himmelsjeregeling. Hiervoor is het nodig dat er in 2016 een bedrag beschikbaar komt in Programma 1: € 200.000. Zie bij de lastenkant van product 182 (Wmo voorzieningen), waar dit bedrag is verdisconteerd. Om deze regeling ook na 2016 te behouden, wordt een aanvullende reservering voorgesteld (zie pagina 42).
940 Saldo van kostenplaatsen	350.000	I	<u>Lage rentestand</u> Door de lage rentestand en sterke inkoopfocus kan worden bespaard op rentekosten. Met een voordeel bij langlopende leningen (€ 250.000) en kortlopende leningen (€ 100.000).
Totaal	2.545.000		

Product	Afwijking (minteken is nadeel)	S/I	Toelichting
Lasten			
940 Saldo van kostenplaatsen	-952.000	I	<u>Extra onderhoudskosten stadhuis Bolsward</u> Bij het stadhuis verwachten we extra onderhoudskosten: € 50.000. Het gaat deels om opleveringspunten in de overdracht van het nieuwe deel naar stichting Klameare en deels om aanpassingen aan het oude deel voor verhuur aan de Bibliotheek.
		S	<u>Motorbrandstoffen</u> Nadeel: € 68.000. Overschrijding door relatief hoge brandstofprijzen. Wel is de overschrijding lager dan in 2015.
		S	<u>Onderhoudskosten applicaties</u> Door de indexering van de langdurige contracten, wettelijke vereiste functionaliteit en extra licenties stijgen de onderhoudskosten van applicaties. Nadeel in 2016: € 100.000. De structurele doorwerking is in de PPN opgenomen.
		S	<u>Verzekeringen</u> Een aantal gebouwen is opnieuw voor de brandverzekering getaxeerd. Ook de gebouwen van voorheen gemeente Boarnsterhim zijn getaxeerd. Hierdoor stijgt de premie met € 50.000. De structurele doorwerking is in de PPN opgenomen.
		I	<u>Extra inzet bij projecten</u> Er wordt tijd geschreven op projecten zonder dat daar dekking voor is. Voorbeelden zijn de CH2018 en de bezuinigingsdialoog. De kosten bedragen € 441.000.
		I	<u>Projectbureau De Nieuwe Afsluitdijk</u> In het kader van de ontwikkelingen rond de Afsluitdijk is het samenwerkingsverband De Nieuwe Afsluitdijk opgericht. Onze gemeente moet in 2016 € 115.000 bijdragen in de organisatiekosten van het projectbureau.
		I	<u>Bureaunkosten</u> Nadeel: € 128.000. De variabele kosten voor het printen (multifunctionals) en laten drukken van drukwerk door een externe partij zijn niet (of lastig) te beïnvloeden.
Totaal	-952.000		

Saldo Programma 9	1.593.000		
--------------------------	------------------	--	--

3.6. Samenvatting afwijking programma's

Hieronder worden de verwachte afwijkingen per programma weergegeven, uitgesplitst in baten en lasten. Bij de programma is hiervoor al een toelichting op de afwijkingen gegeven.

Programma 1: Transformatie Sociaal Domein

Baten	-740.000
Lasten	840.000
Saldo	100.000

Programma 2: Onderwijs en leefbaarheid

Baten	0
Lasten	-1.500.000
Saldo	-1.500.000

Programma 3: Sport, kunst en cultuur

Baten	0
Lasten	-230.000
Saldo	-230.000

Programma 4: Veiligheid, orde, handhaving en toezicht

Baten	0
Lasten	-65.000
Saldo	-65.000

Programma 5: Ruimte, wonen, economische verscheidenheid, sleutelsectoren, gastheerschap

Baten	2.130.000
Lasten	-500.000
Saldo	1.630.000

Programma 6: Wegen, water en groen (incl. parkeren)

Baten	-295.000
Lasten	-100.000
Saldo	-395.000

Programma 7: Milieuzorg, energie en duurzame groei

Baten	0
Lasten	0
Saldo	0

Programma 8: Dienstverlening, bestuur en burgerzaken

Baten	0
Lasten	0
Saldo	0

Programma 9: Algemene dekkingsmiddelen

Baten	2.545.000
Lasten	-952.000
Saldo	1.593.000

Te reserveren

HHT 2017 e.v.	-1.000.000
Windmolens 2017	-300.000
Saldo	-1.300.000

Zie de financiële toelichting bij product 182 (pagina 24)

Zie de financiële toelichting bij product 500 (pagina 32/33)

Totaal 167.000 **Nadelig**

3.7. Aanvullende doorwerking Meicirculaire 2016

Naast de afwijkingen in de programma's, geeft ook de Meicirculaire 2016 nog in aanvullende zin aanleiding om enkele programmabudgetten aan te passen. In de Perspectiefnota 2017-2020 is hier al op ingegaan voor de jaren vanaf 2017. Het positieve effect van de verhoging van de algemene uitkering in 2016 is al eerder vermeld bij de afwijkingen binnen programma 9 (zie pagina 40/41)

Voor het jaar 2016 zijn dan in aanvullende zin van belang: de Taakmutaties en de Integratie-uitkering sociaal domein. Beide onderdelen zijn budget neutraal voor de begroting 2016.

Taakmutaties

Er is een aantal taken waarvoor we extra geld ontvangen binnen de algemene uitkering. Deze bedragen zijn nodig om de taken uit te voeren. We stellen daarom voor om de extra bedragen toe te voegen aan het betreffende programma.

Het gaat om de volgende taakmutaties:

<i>Referendum</i>	<i>111.000</i>	<i>(Programma 8)</i>
<i>Erfgoed en ruimte</i>	<i>35.000</i>	<i>(Programma 5)</i>
<i>Voorschoolse voorziening peuters</i>	<i>66.000</i>	<i>(Programma 1)</i>
<i>HHT</i>	<i>Reeds opgenomen</i>	
<i>WMO oud</i>	<i>237.000</i>	<i>(Programma 1)</i>
<i>Taaleis participatiewet</i>	<i>14.000</i>	<i>(Programma 1)</i>
<i>Vrijlating lijfrenteopbouw</i>	<i>41.000</i>	<i>(Programma 1)</i>
Totaal	504.000	<i>(Programma 9)</i>

Integratie-uitkering sociaal domein

De bedragen voor de integratie-uitkering sociaal domein zijn aangepast als gevolg van nieuwe aantallen en verhoogde macrobedragen. Ook hier stellen we voor om de extra bedragen toe te voegen aan het betreffende programma (Transformatie Sociaal Domein).

Het gaat om de volgende aanpassingen:

<i>Jeugd</i>	<i>331.627</i>
<i>Participatie excl. WSW</i>	<i>-19.999</i>
<i>WSW</i>	<i>453.153</i>
<i>Wmo 2015</i>	<i>19.816</i>
Totaal	784.597

3.8. Verantwoording paragrafen (Begroting 2016)

Vooraf

De paragrafen bestaan uit zeven verplichte onderdelen. Het gaat in hoofdzaak om een thematische dwarsdoorsnede van onderwerpen die vooral aspecten van bedrijfsvoering en beheer belichten.

Paragrafen	
1.	Lokale heffingen
2.	Weerstandsvermogen en risicobeheersing
3.	Onderhoud kapitaalgoederen
4.	Financiering
5.	Bedrijfsvoering
6.	Verbonden partijen
7.	Grondbeleid

Verantwoording per paragraaf

Zie de volgende tekstfragmenten

Paragraaf 1 Lokale heffingen

Half februari 2016 is het 1^e kohier gemeentelijke belastingen verzonden. Op deze gecombineerde aanslag zijn opgenomen: de Onroerende-zaakbelastingen, WOZ-beschikkingen, Rioolheffingen, Afvalstoffenheffing, Reinigingsrechten, Precariobelasting, Grafrechten en Forensenbelasting. Het combineren van belastingaanslagen heeft voor de burgers als voordeel dat het transparant is en dat men voor al deze aanslagen een betalingsregeling kan treffen (betalen in acht termijnen middels automatische incasso). Voor de gemeente zijn de perceptiekosten lager.

Dit jaar hebben alle gebruikers van woningen een WOZ-beschikking ontvangen. Sinds de afschaffing van de gebruikersbelasting OZB voor woningen hadden huurders geen fiscaal belang meer. De huurders kregen daarom ook geen WOZ-beschikking meer en konden dus ook geen bezwaar meer indienen. Sinds 2015 is er wel weer een belang. De hoogte van de huur is namelijk deels afhankelijk van de WOZ-waarde. Een lagere WOZ-waarde kan in sommige gevallen leiden tot een lagere huur. We hebben overigens nauwelijks bezwaren van huurders ontvangen.

Een tweede grote wijziging ten opzichte van vorig jaar is de verhoging van het tarief Onroerende-zaakbelastingen met een ‘opslag’ ten behoeve van het ondernemersfonds.

Paragraaf 2 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Binnen de NARIS-systematiek worden risico's ingeschat. De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risico-inventarisatie voortvloeit kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen. Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de daarbij gewenste weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit.

Risico-simulatie en benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van de ingevoerde risico's voeren we een risicosimulatie uit. De risicosimulatie passen we toe omdat het reserveren van het maximale bedrag aan risico's ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Binnen de aanpak willen we 90% zekerheid dat we alle risico's kunnen afdekken. Bij het meest recent berekende maximale risicobedrag van € 29,1 miljoen is hiervoor € 7,1 miljoen aan weerstandscapaciteit benodigd (zie voor een toelichting in de Jaarrekening 2015, Hoofdstuk 3, Onderdeel 3.3. bij Paragraaf 2).

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit van de gemeente bestaat uit het geheel aan middelen dat vrij beschikbaar is om de financiële risico's af te dekken. Op basis van de vastgestelde Nota Reserves en voorzieningen en de besluitvorming Jaarrekening 2015 (beide gemeenteraad, 14 juli 2016) bedraagt deze capaciteit € 15 miljoen (Algemene reserve). Aanvullend zijn de volgende posten van belang:

- Verwacht resultaat 2016 (op basis van Begroting 2016): € 483.000 (positief)
- Saneringskosten Flachterrein: € 178.000 (negatief)

Daardoor komt de beschikbare weerstandscapaciteit uit op € 15,3 miljoen. Het in de Berap II vermelde effect (Hoofdstuk 3 bij 3.3) is daar nog niet in verwerkt.

Ratio weerstandsvermogen

De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit kunnen we afzetten tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt het weerstandsvermogen. Met de te berekenen ratio kunnen we de hoogte van het weerstandsvermogen bepalen:

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€ 15,3 \text{ miljoen}}{€ 7,1 \text{ miljoen}} = 2,15$$

Het ratio van onze gemeente krijgt daarmee het waarderingscijfer A. Dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen:

Tabel 3: Weerstandsnorm		
Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	>2.0	Uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	Voldoende
D	0.8-1.0	Matig
E	0.6-0.8	Onvoldoende
F	<0.6	ruim onvoldoende

De normtabel is ontwikkeld in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van het berekende ratio.

Vastgesteld en minimaal gewenst weerstandsvermogen

- Het niveau weerstandsvermogen is het meest recent vastgesteld op € 7,8 miljoen (perspectiefnota, juli 2015). Het ligt iets hoger dan de benodigde weerstandscapaciteit.
- We voldoen aan de beleidsregel dat de ratio weerstandsvermogen tenminste 1,0 moet zijn. Een aanpassing van het weerstandsvermogen is eventueel mogelijk bij de vaststelling van de volgende begroting.
- In de Perspectiefnota 2017-2020 is aangegeven dat het vrij besteedbare deel van de algemene reserve wellicht deels moet worden benut voor het incidenteel afdekken van tekorten in 2017. Het nuanceert voor een deel het positieve beeld rond het hoge waarderingscijfer. Het vraagt nog om een verdere beoordeling bij de Begroting 2017.

Paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

In de gemeente liggen veel kapitaalgoederen waar onze inwoners, ondernemers en bezoekers dagelijks gebruik van maken. Denk hierbij onder andere aan wegen, riolering, bruggen, vaarwegen, gemeentelijke gebouwen en het openbaar groen. De kapitaalgoederen leggen de basis voor het goed functioneren van het gebied (samenleving, bedrijfsleven, toerisme en recreatie). De gemeente is verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud, op korte en lange termijn.

Beleidsproces en beleidskader

Op 7 april 2016 is de gemeenteraad tijdens een informerende bijeenkomst geïnformeerd over de stand van zaken beheer en onderhoud kapitaalgoederen. Ook is gesproken over de doorontwikkeling/optimalisatie met behulp van Assetmanagement. Deze bijeenkomst diende als voorbereiding op de Nota Kapitaalgoederen 2.0. die we eind 2016 aan de gemeenteraad willen voorleggen.

Ontwikkelingen

- Op basis van de actuele stand van zaken geven we in een evaluatie een actueel beeld van de houdbaarheid van de huidige inregeling van budgetten. Het gaat daarbij om: de fysieke uitbreiding van areaal, nauwkeuriger inventarisaties, de impact van nieuwe ontwikkelingen en de besparingen en mogelijkheden voor optimalisatie. In de evaluatie krijgt dit een verdere uitwerking. Dan zal ook een meerjarenaanpak rond te hanteren budgetten scherper in beeld komen samen

met voorstellen over het wegwerken van achterstanden en de beschikbaarheid van een reserve voor onvoorziene en urgente achterstanden.

- Voor begrotingsjaar 2016 lopen we nog niet vooruit op de evaluatie.
- Het eerder ingehouden bedrag in begrotingsjaar 2015 (€ 925.000) is bij de vaststelling van de Jaarrekening 2015 alsnog beschikbaar gekomen.

Bestemmingsreserve

In 2016 wordt naar verwachting geen beroep gedaan op de reserve om onvoorziene en/of urgente achterstanden aan te pakken.

Paragraaf 4 Financiering

Kasgeldlimiet

Gemiddeld hebben we vanaf januari € 20 miljoen kort geld geleend. De korte rente is al het hele jaar negatief, wat betekent dat wij geld ontvangen in plaats dat het geld kost. We hebben gemiddeld tot nu toe 0,25% aan rente ontvangen op onze aangetrokken geldleningen. De kasgeldlimiet is € 19,1 miljoen. Tot een tekort van de kasgeldlimiet van € 19,1 miljoen financieren we structureel met kort geld. Dit is een bewuste keuze omdat we geld ontvangen op ons aangetrokken geld. Het voordeel ten opzichte van de begroting zal dit jaar ongeveer € 100.000 zijn.

Ook het tekort bovenop de kasgeldlimiet financieren we met kort geld. Gedurende het hele 1^e en het 2^e kwartaal 2015 hebben we de kasgeldlimiet nipt overschreden. Het is de verwachting dat we in het 3^e en 4^e kwartaal binnen de limiet blijven. Dit betekent dat we naar verwachting in 2016 geen langlopende geldlening meer aan hoeven te trekken. Hierdoor ontstaat in 2016 een voordeel van ongeveer € 250.000 op de post langlopende leningen.

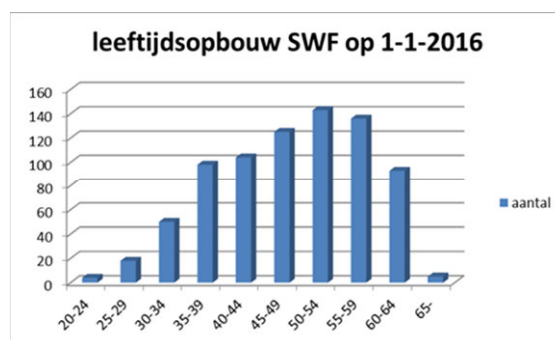
Paragraaf 5 Bedrijfsvoering

Eerder is in Hoofdstuk 2 bij 2.2. punt F “Doorontwikkeling organisatie” al ingegaan op de ambitie om de organisatie meer omgevingsbewust, flexibel en opavegestuurd te laten werken. Ook is bij 2.3. punt D “Besparingsronden/Bezuinigingsdialoog” vermeld dat al op korte termijn een concrete aanpak moet leiden tot meer zicht op de invulling van een verdere bezuiniging op de bedrijfsvoering (€ 2 miljoen vanaf 2018).

We kunnen hier, zoals bij “Doorontwikkeling Organisatie” is vermeld, verwijzen naar de perspectiefnota (juli 2016) waarin het organisatieperspectief uitgebreid is toegelicht. Op korte termijn is hier al een concrete aanpak aan de orde. We hebben het dan onder meer over het Generatiepact, de Trainee pool. Beide bewegingen zijn belangrijke impulsen in het kader van de doorontwikkeling van de organisatie en inmiddels ingezet. Hieronder een korte toelichting.

Generatiepact

Het generatiepact is een antwoord op de sterk vergrijzende organisatie (zie figuur). Zo is ruim 11% van onze medewerkers 60 jaar of ouder. Deze medewerkers kunnen door het generatiepact minder gaan werken. De uren die ze minder werken, krijgen ze deels doorbetaald. Voor iedere senior die gebruik maakt van het generatiepact, willen we een jongere weer laten instromen. Deze maatregel zorgt dus ook voor werkgelegenheid voor jongeren. In de praktijk zien we dit nu al terug. In september

starten 5 jongeren bij het ruimtelijk domein die (deels) ook worden ingezet op ruimte die is ontstaan vanwege het generatiepact. Daarnaast willen we oudere medewerkers de mogelijkheid geven minder te werken, zodat zij duurzamer kunnen worden ingezet, in het kader van seniorenbeleid.

Traineepool

In september 2016 starten 8 trainees in een traineepool. Zij volgen een trainee(opleidings-)programma. Zij gaan door de gehele organisatie heen resultaatgerichte opdrachten uitvoeren. Waarom een traineeprogramma?:

- Vergroting kwaliteit van de organisatie door inzet hoog opgeleide generalisten
- Verdere verdieping/uitbreiding van het (anders) werken met opgaven
- Verjonging van de organisatie
- Nieuwe energie in de organisatie, andere kijk van jonge mensen
- Versterking imago als aantrekkelijk werkgever

Paragraaf 6 Verbonden partijen

De gemeenteraad heeft op 14 juli 2016 de nieuwe Nota verbonden partijen vastgesteld. Met een update van de samenwerkingsverbanden waarin onze gemeente zowel een financieel als een bestuurlijk belang heeft.

Paragraaf 7 Grondbeleid

Inleiding

We geven hier aan, hoe we het grondbeleid inzetten om de bestuurlijke doelen te bereiken. We geven de stand van zaken per juli 2016 weer. Binnen de aanpak grondbeleid rapporteren we over de belangrijkste afwijkingen die ontstaan ten opzichte van eerdere uitgangspunten. Ook beschrijven we kort de risico's. De belangrijkste projecten met een grondexploitatie worden inhoudelijk behandeld onder het Hoofdstuk Majeure projecten

A. Grondbeleid algemeen

Realisatie van doelstellingen

- Wij richten ons nadrukkelijk op de verkoopactiviteiten. Onze ambitie was en is helder: “uitgifte van meer kavels”. Met inspanningen op het vlak van proactieve verkoop en acquisitie. Veel contact met kandidaat-kopers en ontwikkelaars zorgt voor een goede verbinding met de markt. Het openen van de Woonwinkel Thús is hier een mooi voorbeeld van. Hier kunnen zowel particulieren als bedrijven informatie krijgen over projecten en bouwgrond in onze gemeente.
- De woningmarkt trekt aan. Mede door de lage rentestand en de gunstige economische omstandigheden is er weer meer vraag naar nieuwbouwwoningen in onze gemeente. Niet alleen in Sneek maar ook in de kleinere kernen wordt weer verkocht. De Râne in Ysbrechtum en De Dôle in Witmarsum zijn goede voorbeelden. Daarnaast worden er ook nieuwe projecten opgestart onder andere in Raerd en Blauwhuis. Dit om aan de lokale wensen te kunnen blijven voldoen.

Verkoopverwachting

- Woningbouw Een onderzoek naar de woningbehoefte begin 2015 leidt tot een verkoopprognose van 60 kavels per jaar. Onze ambitie is om er 10 extra te verkopen. De totale prognose voor de komende tien jaren is gemiddeld 70 woningbouwkavels per jaar (totaal 700 kavels). We gaan er vanuit dat we voor 2016 de prognose gaan halen.
- Bedrijventerreinen In totaal was er nog circa 12 hectare bedrijventerrein uitgeefbaar op 1 januari 2015. Vanaf 2016 is de prognose 2,2 hectare per jaar (gemiddeld). De verkoop van bedrijventerrein verloopt moeizaam. Dit onderdeel heeft een extra inspanning nodig.

B. Bouwgrond in Exploitatie (BIE)

a. Algemeen

Met ingang van 1 januari 2016 heten de lopende grondexploitaties Bouwgrond In Exploitatie (BIE). Voorheen was dit de categorie In Exploitatie genomen Gronden (IEG). De raad heeft per 1 januari 2016 een actuele exploitatieopzet voor alle BIE vastgesteld. Bij de vaststelling van de jaarrekening 2015 zijn ook de uitgangspunten voor de grondexploitaties vastgesteld.

b. Beoordeling/analyse afwijkingen

Onderdeel	Prognose
<i>Verkoopverwachtingen c.q. winst- en/of verliesneming</i>	
<ul style="list-style-type: none"> Verkoopverwachtingen <p>De overdracht van de exacte hoeveelheid verkochte gronden is nog onzeker (zowel woningbouw als bedrijventerrein). Wel wordt de verkoop van in ieder geval de beoogde 70 kavels (jaarlijkse verkoop target) verwacht. De exacte vertaling naar het resultaat per complex zullen we in de jaarrekening 2016 maken. Hier spelen onder meer ontwikkelingen binnen Sneek bij Houkepoort (verkopen nu vanaf 2017, was deels ook gepland vanaf 2016), Harinxmaland fase 1, Waterstad fase I, IJlsterkade en Boschplein.</p>	p.m.
<ul style="list-style-type: none"> <i>Sneek - Houkepoort (89)</i> <p>In het voorjaar van 2016 is het stedenbouwkundig plan geoptimaliseerd. Er zijn kwaliteit toevoegingen gedaan ten koste van uitgeefbare m2's. Het leidt tot een lagere grondopbrengst: circa € 100.000 tot € 125.000.</p>	Verliesneming € 125.000
<i>Wijziging aanpak Disconteringsvoet BBV</i>	Verliesneming € 650.000
<ul style="list-style-type: none"> De disconteringsvoet is het rekenpercentage dat gebruikt wordt om toekomstige kasstromen contant te maken. Door de commissie BBV is bepaald dat de disconteringsvoet voor de grondexploitaties gelijk moet worden gesteld aan het meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie binnen de Eurozone. Eerder hanteerden we als percentage 2,65%. Nu is een bijstelling naar het streefpercentage van 2% nodig. De grondexploitaties zijn hierop doorgerekend. Het gevolg is dat de verlies voorzieningen eenmalig verhoogd dienen te worden met circa € 650.000. De raad is hierover al eerder geïnformeerd (Actieve info, 14 juni 2016). 	
	Totaal Verliesneming € 775.000 + p.m.

c. Kansen en risico's

Monitoring van de marktvraag en strategie

- De afgelopen periode is intensief gewerkt aan de planvorming van diverse plangebieden. Hierdoor komt er binnenkort een groot en gevarieerd aanbod van nieuwbouwwoningen op de markt. In samenhang met verkoopresultaten ontstaat dan een redelijk getrouw beeld van de vraag. We volgen ontwikkelingen op de voet. Het geeft ons immers een beeld van het nut en noodzaak voor het starten van nieuwe planfasen (vooral Harinxmaland fase 1) en het creëren van nieuwe plancapaciteit (eventueel Harinxmaland fase 2).
- Overaanbod leidt tot risico's wanneer de vraag wegvalt. We willen behoedzaam manoeuvreren met het bestemmen van gronden voor woningbouw. Ook de gronden en initiatieven van derden toetsen we zorgvuldig. We willen het beoogde bouwprogramma aan laten sluiten op de vraag voor de korte en lange termijn.

Cashflowontwikkeling

De woningmarkt ontwikkelt zich positief. Vanuit de grondexploitatie is geïnvesteerd om de woningmarkt te bedienen. Dit heeft zich vertaald in afspraken met marktpartijen en uitgifte van grond aan particulieren. Het bouwrijp maken van een aantal projecten is in volle gang. We gaan er vanuit dat we op de korte termijn de opbrengsten binnen kunnen halen. Voor de grondexploitaties geldt dat er pas zekerheid is op het moment dat de transacties daadwerkelijk hebben plaatsgevonden.

Herstructureringsprojecten

De projecten Boschplein, IJlsterkade en Waterstad fase 1 hebben een eigen dynamiek. De locatiekenmerken zijn specifiek. Vooral de locatie Waterstad kent ruimtelijke beperkingen. Realisatie van de financiële doelstellingen is daardoor een complexe opgave.

C. Materiële Vaste Activa (MVA)

a. Algemeen

Naast de lopende grondexploitaties Bouwgrond In Exploitatie (BIE) hebben we ontwikkelgronden. Deze gronden vallen per 01-01-2016 onder de noemer Materiële Vaste Activa (MVA). Dit is volgens de verplichte indeling uit de BBV-regels. De eerdere benaming van deze gronden was NNIEG, SG, en OG.

b. Beoordeling/analyse afwijkingen

Onderwerp	Prognose
<i>Verkoopverwachtingen c.q. winst- en/of verliesneming</i>	
<ul style="list-style-type: none">Bolsward, Laad en Zaad (49) Begin 2016 is een deel van de gronden in het grondcomplex Laad en Zaad verkocht. De verkoopresultaten van 20 hectare leiden tot een winstneming van € 900.000. De verwachting is dat dit jaar nog meer gronden uit het grondcomplex kunnen worden verkocht. Bij verkoop leidt dit dan in 2016 nog tot een aanvullende winstneming.	Winstneming € 900.000 (minimaal)
<ul style="list-style-type: none">Overige Nog onzeker	p.m.
	Totaal Winstneming € 900.000 + p.m.

c. Geplande afboekingen op de gronden onder MVA

In 2015 (Perspectiefnota 2016-2019) hebben we middelen gereserveerd om de gronden onder MVA in de periode tot en met 2019 af te boeken naar een duurzame waarde. De BBV stelt dat deze afwaardering uiterlijk in 2019 moet hebben plaatsgevonden. Onze aanpak hiervoor staat in de rapportage “Sanering en risicobeheersing gronden NNIEG, SG en OG” (die vertrouwelijk bij de Jaarstukken 2015 was gevoegd). Voor de afwaardering is in 2016 € 1,59 miljoen beschikbaar. We willen overgaan tot afwaardering van het grondcomplex de Papiermolen (Makkum) en diverse complexen in de kleine dorpen. Op basis van de analyse jaarrekening 2016 (begin 2017) maken we een definitieve keuze en lichten die toe (met een actueel inzicht in de toekomstige ontwikkelingen en een risicoanalyse).

D. Risicoreserve grondexploitaties

Geen bijzonderheden.

E. Conclusie

We houden voor 2016 rekening met een budgetneutraal verloop van de grondcomplexen. Daarbij gaan we nu uit, met inachtneming van verdere risico's en kansen, van:

- Bouwgrond in Exploitatie (BIE): verliesneming € 775.000 + p.m.;
- Materiële Vaste Activa (MVA): winstneming: € 900.000 + p.m.

Gezien de onzekerheden in de projecten en de keuzes die gemaakt moeten worden, stellen we voor uit te gaan van een budgetneutraal verloop en daarom geen winstneming in te boeken.

4. Majeure projecten

4.1. Algemeen

Inleiding

Met deze rapportage brengen we u op de hoogte van de stand van zaken van de majeure projecten (in lijn met afspraken hierover met de gemeenteraad).

Doelstelling

De raad kan op hoofdlijnen kennisnemen van de stand van zaken van de projecten via de GROKIT-elementen. Hierdoor ontstaat een globaal beeld. Per paragraaf is een tabel vermeld. Het beeld is overwegend positief (groen). In een aantal gevallen is de score op onderdelen: oranje = aandacht vereist, of rood = gevarezone.

We richten ons in de rapportage op afwijkingen ('oranje' en 'rood').

4.2. Woningbouw

No.	Project	Geld	Organi- satie	Kwali- teit	Infor- matie	Tijd	Risico's
a.	Sneek, Harinxmaland (Fase 1)	Oranje	Groen	Groen	Groen	Groen	Oranje
b.	Sneek, Houkepoort/Houkemar	Groen	Groen	Groen	Groen	Oranje	Oranje
c.	Sneek, IJlsterplein (Inbreiding)	Groen	Groen	Groen	Groen	Oranje	Oranje
d.	Sneek, Boschplein (Inbreiding)	Groen	Groen	Groen	Groen	Oranje	Oranje
e.	Bolsward, Franekerstraat	Rood	Groen	Groen	Groen	Oranje	Oranje
f.	Workum, Thomashof	Groen	Groen	Groen	Groen	Oranje	Oranje
g.	Koudum, Havenkwartier	Groen	Groen	Groen	Groen	Oranje	Oranje

Ad a. Sneek, Harinxmaland (Fase 1)

Harinxmaland Fase 1 heeft meerdere deelgebieden. De markt trekt aan en er ontstaan ontwikkel-mogelijkheden. Zeker omdat op basis van recente bijstellingen met meer realistische uitgangspun-ten kan worden gewerkt. Per onderdeel blijft het spannend hoe de nu te hanteren marktconforme prijzen zich verhouden tot de bijgestelde uitgangspunten (grondprijzen, woningaantal en -type). Met de gevormde voorziening wordt verwacht het tekort in 2026 te kunnen afdekken.

Ad b. Sneek, Houkepoort/Houkemar

Het addendum gemeente - Volker Wessels is ondertekend. De koopoptieovereenkomst gemeente - DijkstraDraisma/Friso is ook ondertekend. Het inrichtingsplan is door de Stuurgroep Wonen vastge-steld. De gemeente en de ontwikkelende partijen ontwikkelen een gezamenlijke website. De kosten hiervan worden door de drie partijen gedragen. De bestemmingsplanprocedure is gestart. De plan-ning is dat in december 2016 het ontwerp-plan kan worden vastgesteld.

De gemeente heeft voor wat betreft fase II en III een lijst aangelegd voor de vrije kavels. Op de lijst staan belangstellenden die automatisch bericht krijgen als er nieuws is. De communicatie met alle belangstellenden zal worden gestart op het moment dat de verkoop zal starten.

Ad c. Sneek, IJlsterplein, Inbreidingsplan

Er is overleg gaande met AM Vastgoed (BAM) over haar nieuwe plan voor de bouw van de twee appartementengebouwen langs de Geau. Op 15 oktober 2016 zal bekend zijn of AM Vastgoed verder gaat met de ontwikkeling van dit gedeelte. Op basis van dit nieuwe bouwplan zal er mogelijk ook sprake zijn van een bijgestelde exploitatieopzet. Eventueel leidt dit tot een bijgestelde opbrengst.

Ad d. Sneek, Boschplein, Inbreidingsplan

Achmea is bezig met de ontwikkeling van een nieuw bouwplan. Dit nieuwe plan is in concept voorgelegd aan de gemeente.

Ad e. Bolsward, Franekerstraat 15

Eind juni is de Bemog gekomen met een aanbod voor het bouwen van 35 woningen. Dit lijkt een alleszins redelijk en aanvaardbaar bod. Intern wordt dit bod bekeken in het licht van de exploitatie en daarbij behorende bezuinigingen. E.e.a. zou dan kunnen leiden tot een positief exploitatiesaldo. Een voorstel hieromtrent zal worden voorgelegd aan de Stuurgroep Wonen en vervolgens het college. Verder heeft de Provinsje een bedrag van € 300.000 aan ISV-subsidie toegezegd.

Ad f. Workum, Thomashof

Het project is nagenoeg afgerond. De nog te maken kosten voor fase 3 kunnen worden gedekt uit het budget.

Ad g. Koudum, Havenkwartier

Het project wordt afgesloten met een positief resultaat: € 150.000. De meevallende kosten voor de aanleg openbaar gebied en de vervroegde afschrijving van de boekwaarde zijn hier voornamelijk debet aan. De werkzaamheden ten behoeve van het woonrijp maken zullen pas plaatsvinden als (vrijwel) alle woningen in het plangebied zijn gebouwd. Met de huidige snelheid van bouwen wordt verwacht dat dit in 2018 plaats kan vinden.

4.3. Bedrijventerreinen

No.	Project	Geld	Organisatie	Kwaliteit	Informatie	Tijd	Risico's
a.	Sneek, De Hemmen III						
b.	Bolsward, De Marne. De Marne in het landschap						

Ad a. Sneek, De Hemmen III

We zetten in op een driesporenbeleid:

- *Planontwikkeling*
De planontwikkeling vordert gestaag. Door een zo uitgekiend mogelijke verkaveling wordt getracht de ontwikkelingskosten zo laag mogelijk te houden. Met 't Wetterskip is contact opgenomen om de dialoog over het peil af te ronden. Dat leidt tot enige vertraging.
- *Betaalbaarheid*
Het tekort aan contante waarde bedraagt in het "worst case" scenario € 8,5 miljoen. Afhankelijk van het overleg met 't Wetterskip over het peil kan dit tekort mogelijk kleiner worden.
- *Beleidsontwikkeling/beleidsmatige afstemming*
Het overleg met de provincie is nog gaande. Provinciale medewerking is noodzakelijk. De planologische voorraad aan bedrijventerrein is praktisch uitgeput. Hierdoor worden potentiële vestigers afgeschrikt. Om de raad een goed gewogen mogelijk besluit te kunnen laten nemen over de ontwikkeling van een nieuw bedrijventerrein wordt een business case opgesteld waarin kwaliteit, kosten, betaalbaarheid, beleid en risico's tegen elkaar worden afgewogen.

De doelstelling is om de raad in de eerste helft van 2017 over de business case voor De Hemmen III te laten spreken. Daarna kan de raad een besluit nemen over de ontwikkeling.

Ad b. Bolsward, De Marne, De Marne in het landschap

De betrokken partijen zijn de Provinsje Fryslân, Roelofs gebiedsontwikkeling, de gemeente Súdwest-Fryslân, Vereniging Parkmanagement Bolsward, Stadsbelang Bolsward, Miljeuwurkgroep Boalsert en een afvaardiging van de omwonenden. Met een drietal ondernemers aan de achterzijde van De Marne is nog overleg gaande over het afstaan van een gedeelte grond voor de realisatie.

4.4. Stedelijke vernieuwing

No.	Project	Geld	Organisatie	Kwaliteit	Informatie	Tijd	Risico's
a.	Sneek, Noorderhoek						
b.	Sneek, Tweede Oosterkade						
c.	Sneek, Waterstad IJlsterkade/ Geeuwzone						
d.	Bolsward, Stadhuis Functiewijziging						
e.	Workum, Doltewâl e.o.						

Ad a. Sneek, Noorderhoek

Er is gestart met de laatste fase van de nieuwbouw (45 huurwoningen). Hierna zullen de woonrijpwerkzaamheden nog door de gemeente worden uitgevoerd.

Ad b. Sneek, Tweede Oosterkade

Door Arcadis is een rapport uitgebracht over het pand Bouma. De raad is inmiddels geïnformeerd over het rapport. Nu al is bekend dat er sprake zal zijn van bodemverontreiniging, veroorzaakt door een vroeger nabij gelegen benzinepompstation. Friso is verder bezig met planontwikkeling en het opstellen van het definitieve ontwerp. Het ontwerp-bestemmingsplan wordt opgesteld.

Ad c. Sneek, Waterstad, IJlsterkade/Geeuwzone

It Uleboerd bv heeft een plan ingediend voor de bouw van een appartementengebouw op het perceel IJlsterkade 47. Daarnaast is men bezig met planontwikkeling voor een gedeelte van de IJlsterkade gelegen aan de Geau. Voor dit project is door de provincie in de gebiedsagenda een subsidie van € 1,5 miljoen gereserveerd. Daarnaast zal de gemeente een bedrag van € 500.000 ter beschikking moeten stellen. Een raadskrediet hiervoor moet nog worden aangevraagd. Ook van particuliere zijde moet worden geïnvesteerd en wel een bedrag ter grootte van circa € 1 miljoen.

Ad d. Bolsward, Stadhuis, Functiewijziging

We zetten in op een aangepaste ambitie: een historisch documentatie-, informatie- en 'beleef'centrum. We kiezen voor een opzet die naar aard en schaal passend is bij een gemeente van onze omvang en positie binnen Fryslân. Door een bundeling van functies op één plek, is er sprake van een integrale benadering met synergie-effecten. De partijen kunnen deze effecten afzonderlijk niet bereiken. De aanpak zorgt voor een duurzame en verantwoorde investering in de Mienskip op het gebied van historie, cultuur en literatuur. We werken aan een voorlopig ontwerp (gereed circa eind oktober 2016).

Ad e. Workum, Doltewâl e.o.

Het bestuurlijk overleg met de woningstichting heeft geleid tot overeenstemming over een aangepaste planning, zodanig dat de ISV-subsidie in stand kan blijven. Met de provincie is ambtelijk en bestuurlijk afgestemd dat de sloop en nieuwbouw van de duplexwoningen uitgesteld kan worden tot 2022, mits de vrijkomende woningen worden aangewezen om statushouders te huisvesten. De initia-

tiefgroep Workum en Plaatselijk Belang Workum zullen formeel worden geïnformeerd over de aanpassing van de planning.

4.5. Infrastructuur

No.	Project	Geld	Organi- satie	Kwali- teit	Infor- matie	Tijd	Risico's
a.	Bolsward, Twibakdyk, busstation						
b.	Bolsward, Arrivaterrein						
c.	Warns-Stavoren, Fietspad						
d.	Hemelum, Rondweg						
e.	Warns, Rondweg (voorbereiding)						

Ad a. Bolsward, Twibakdyk, Nieuw busstation

Door de juridische procedure gericht tegen de verleende omgevingsvergunning voor de aanleg van het busstation zijn er extra kosten gemaakt voor het inwinnen van adviezen, uren en onderzoeksrapporten plus de bijbehorende ambtelijke uren. Dit en het feit dat wellicht pas in 2017 gestart kan worden met de aanbesteding en de aanleg, kan er toe leiden dat het beschikbare budget wellicht zal worden overschreden.

Ad b. Bolsward, Arrivaterrein (herinrichting openbare ruimte)

De uitvoering loopt vertraging op door de realisatie van het nieuwe busstation (zie hierboven).

Ad c. Warns-Stavoren, Fietspad.

De realisatie is in volle gang. Naar verwachting zal het fietspad eind juli 2016 gereed zijn. Het vrijkomend zand uit geul in het IJsselmeer is gebruikt voor zandophoging van het fietspad.

Ad d. Hemelum, Rondweg

Na diverse bijeenkomsten met de direct belanghebbenden in de betrokken straten en het dorp is men gekomen tot een definitief ontwerp. Nadat de resultaten van de onderzoeken bekend zijn kan de definitieve financiële uitwerking plaatsvinden.

Ad e. Warns, Rondweg

Er zijn nog geen gelden beschikbaar voor de rondweg bij Warns. Het onderdeel rondweg Warns is als wens kenbaar gemaakt in de Perspectiefnota 2017-2020. Vervolgstappen zoals communicatie met de bevolking, het doen van grondaankopen, het opstarten van procedures en de voorbereiding, kunnen gestart worden zodra de financiële middelen beschikbaar zijn.

4.6. Recreatie/toerisme

No.	Project	Geld	Organi- satie	Kwali- teit	Infor- matie	Tijd	Risico's
a.	Merengebied, Friese Meren Project	Samenstel van meerdere deelprojecten/geen kleurcodering					
b.	Workum, It Soal, Recreatiegebied						

Ad a. Friese Merenproject (FMP)

Algemeen

Sinds de fusie in 2011 werken we in Súdwest-Fryslân in 8 kernen aan het FMP (zie kaartfragment). Het FMP bevindt zich in een afrondende fase. Van de in totaal zo'n 35 deelprojecten moeten we nog een klein aantal afronden; een deel voor eind 2016 en voor een aantal deelprojecten is uitstel verleend tot 31 december 2017.

Financieel

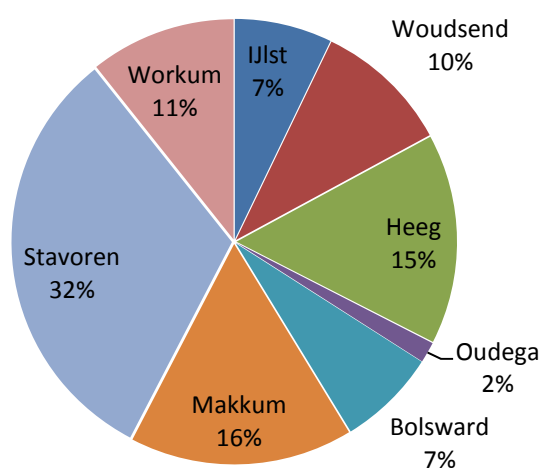
De afgelopen 5½ jaar is er in Súdwest-Fryslân tot nu toe zo'n € 11,4 miljoen geïnvesteerd met de uitvoering van de verschillende deelprojecten binnen het FMP. Als ook het laatste project in 2017 is afgerond is deze investering opgelopen tot ruim € 16 miljoen. Hiervan wordt zo'n € 12 miljoen gefinancierd door externe gelden zoals subsidies.

Voor het Friese Merenproject is een krediet beschikbaar gesteld. De budgetten voor de verschillende deelprojecten zijn taakstellend. Eventuele tekorten binnen bepaalde deelprojecten dekken we af door financiële verschuivingen binnen het totale FMP. Een aantal werken moet nog worden aanbesteed.

De Stuurgroep FMP (bestaand uit gedeputeerde K. Kielstra, provinciaal programmanager B. Hulsman, wethouder M. Offinga en ambtelijk opdrachtgever R. de Smit) heeft de projectmanagers, die belast zijn met de uitvoering van het FMP, opgedragen het totale project af te ronden binnen de beschikbaar gestelde kredieten. Daarnaast heeft de Stuurgroep kaders vastgesteld, waarbinnen de besteding van eventuele financiële meevallers plaats moet vinden.

Planning

Voor de herontwikkeling van jachthaven Foekema in Heeg, de bezoekershaven in Woudsend, het Hanzekwartier en de projecten in Bolsward heeft de Stuurgroep uitstel verleend tot eind 2017. De overige projecten worden voor eind 2016 afgerond.

Deelprojecten

Hieronder een korte stand van zaken van de nog in uitvoering zijnde, of kort geleden afgeronde deelprojecten:

- Heeg
Herontwikkeling jachthaven Foekema
De RO-procedure loopt. Naar verwachting wordt in september/oktober gestart met de sloop van de bestaande gebouwen. Vervolgens kan er, als de RO-procedure aan het einde van het jaar is afgerond, gestart worden met het bouwrijp maken. Dit moet 31 december 2017 klaar zijn.
- Woudsend
Bezoekershaven
Inmiddels is er gestart met de realisatie van de bezoekershaven in Woudsend. De werkzaamheden verlopen volgens planning. De aanvullende eis van de provincie, het afschuinen van de loswal, kan binnen het beschikbare budget worden uitgevoerd.
- Stavoren
Hanzekwartier
Het overleg met omwonenden en het verkrijgen van draagvlak voor dit project heeft veel tijd in beslag genomen. Op korte termijn wordt het werk aanbesteed en naar verwachting kan er in september/oktober gestart worden met de werkzaamheden. Volgens de planning zou het project medio volgend jaar gereed moeten zijn.
Cruisetermininal
De cruisetermininal is gereed en is op 19 juli feestelijk geopend.
- Bolsward
De Stuurgroep FMP heeft een akkoord gegeven op de plannen voor Bolsward. Er ligt een breed gedragen plan, waarvan de uitvoering inmiddels van start is gegaan.
- Workum
Haventje Klameare
Het haventje op de voormalige plek van de Klameare heeft vertraging opgelopen vanwege de problematiek rond de aanbestedingsprocedure van de verbouw van het voormalige gemeentehuis. Het haventje zal in de loop van dit jaar afgerond worden. De verbouw van het voormalige gemeentehuis Workum voor de vestiging van Cultureel Centrum De Klameare is klaar. Het Cultuurhuis Workum, bestaande uit de Klameare, de bibliotheek en het gemeenteloket, is in juni feestelijk geopend.
- Oudega
In het kader van FMP is voor Oudega de "Visie op de Waterfronten Oudega, Idzega en Sandfirden" opgesteld. Hierin komt naar voren dat er voor inwoners van Oudega geen directe mogelijkheid is om vanuit het dorp te kunnen genieten van hun 'eigen' Oudegaaster Brekken. Om dit nu mogelijk te maken is besloten tot aankoop van een perceel aan de Oudegaaster Brekken (€ 65.000). Het perceel krijgt een openbaar karakter.

Doelstelling

In 2017 zijn alle projecten in het kader van het Friese Merenproject gerealiseerd en is er een aanzienlijke kwaliteitsslag gemaakt. Súdwest-Fryslân kan haar toeristen een nog gastvrijer onthaal bieden. De watersporters worden verleid langer in onze watersportkernen en de regio te verblijven, waardoor de bestedingen aan de wal toe zullen nemen, met een economische stimulans voor het gebied tot gevolg. Maar ook de eigen inwoners kunnen profiteren van het resultaat dat mede tot stand is gekomen door de enorme inzet van de vele vrijwilligers die verbonden zijn aan de plaatselijke verenigingen en stichtingen.

Eind 2017 is de "hardware" van het Friese Meren Project gerealiseerd. Parallel werken wij aan de "software" in de vorm van regionaal promotie. Dit project wordt getrokken door de ondernemers uit Súdwest-Fryslân en De Fryske Marren.

Ad b. Workum, It Soal, Recreatiegebied.

De planning wordt beïnvloed door het overleg tussen de ondernemer en de natuurverenigingen. Het proces is gaande. Het is denkbaar dat partijen een overeenkomst bereiken maar zeker is dat niet. Door deze onduidelijkheid wordt ook de voortgang van het herzien van het bestemmingsplan beïnvloed. Vanwege uitgestelde werkzaamheden zal er een inflatiecorrectie moeten worden toegepast. Deze wordt begroot op € 44.000. Dit bedrag is niet in het krediet begrepen en derhalve is er sprake van additionele kosten. De kosten voor de planontwikkeling zijn in februari 2013 begroot op € 227.225. Bij de begroting van dit laatste bedrag is er uiteraard geen rekening mee gehouden dat het besluit tot vaststelling van het bestemmingsplan zou worden vernietigd. Het aanvullend benodigde krediet is bestemd voor het aanpassen van het bestemmingsplan en voor het in dat kader verrichten van nader onderzoek en personele kosten. Het totaal additioneel benodigde krediet is voortsnog begroot op € 98.000. Uiteraard proberen we de kosten zo beperkt mogelijk te houden.

4.7. Huisvesting gemeentelijke organisatie

No.	Project	Geld	Organisatie	Kwaliteit	Informatie	Tijd	Risico's
a.	Sneek, Centrale(re) huisvesting						

Ad a. Sneek, Centrale(re) huisvesting

Na het raadsbesluit over Centrale Huisvesting (oktober 2015) is gewerkt aan de uitwerking van de Programma van Eisen voor Marktstraat 1 en Marktstraat 8 en gebouwen A,B,C. Het Programma van Eisen is in het afgelopen kwartaal afgerond en door het college vastgesteld (21 juni 2016). Dit betekent dat de definitiefase wordt afgerond en dat we nu de ontwerpfase ingaan. Er is besloten om het project te splitsen in deelprojecten Marktstraat 1 (traditionele aanbesteding) en voor de overige delen Marktstraat 8 en de gebouwen A,B,C (aanbesteding via Design Build methode). Op dit moment loopt Marktstraat 1 volgens planning voorop.